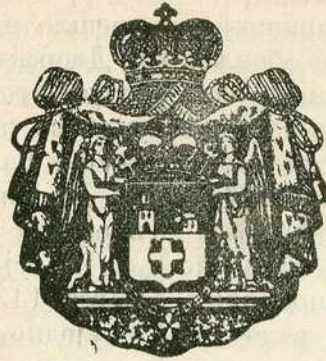

СРПСКИ СИОН

Год. XVI.

Број 6.

ЗВАНИЧАН ЛИСТ ПРАВОСЛАВНОГ СРПСКОГ АРХИЈЕРЕЈСКОГ СИНОДА МИТРОПОЛИЈЕ
КАРЛОВАЧКЕ ЗА ДУХОВНЕ, ЦРКВЕНЕ И ЈЕРАРХИЈСКЕ СТВАРИ.

У Ср. Карловцима у петак 31. марта 1906.

ЗВАНИЧНО.

Одликовани.

Његово Високопреосвештенство Г. Епископ темишварски *др. Георгије Летић*, благоизволео је одликовати црвеним појасом пароха куманског *Стевана Мирковића*, поводом 25. годишње ревне свештеничке службе.

НЕЗВАНИЧНО.

Прилози

ИСТОРИЈИ ОДНОШАЈА НАШИХ С РУМУНИМА У XVIII-ТОМ
ВЕКУ.

Од Радослава М. Грујића.

(Продужење.)

Владика римнички Иноћентије умро је крајем 1734., те сада поче потпуно извађање горе поменуте царске наредбе — у пракси. По прописаном начину буде бистрички игуман Климент од Администрације и губернатора предложен на првом месту, те га цар 1. Окт. 1735. потврди за епископа римничког; а у исто доба би позван митрополит Вићентије, да новоизабраног посвети за епископа.

Сада је и опет наступио моменат у

ком је митрополит Вићентије имао да покаже своју самосвест и одлично сватање своје архијерејске дужности. Он то и учини. — Њега су свакако, већ пре потврде, родољубиви бољари и свештеници известили о незадовољству међу њима због избора бистричког игумана Климента за епископа римничког и јавили му, да тај избор није текао правилно, него је изведен под силу само од неколицине бољара, који су слепо слушали и извршивали жељу земаљског већа крајовског, односно жељу губернатора сибињског грофа Валиса. Ту вест донео му је сигурно игуман манастира Козја Генадије, по коме је он писао писмо свему свештенству и народу румунском, под 31. Авг. 1735. г., како је чуо да се неке конфузије међу њима догодише, те неки покушавају да се симонијом степена свештеничког дочепалу, а то да је противно св. правилима и цркви православној, као и власти његовој од Бога му и цара даној. Тим енергичним писмом, а још више усменом поруком по Генадију, позвао је и окуражио митрополит румунско свештенство на опозицију,⁵⁰ и

⁵⁰ Глас срп. краљ. акад. LXII. 195.

они збиља, у споразуму са незадовољним бољарима поднесе тужбу Дворском Ратном Савету против избора Климентова за владикау, тражећи уједно, да се избор владике изврши по правилима православној цркве. У тој тужби изјавише још да је избор игумана бистричког обављен без њихова пристања, да је он непогодна личност, и да је како њега, тако и остала два кандидата изабрала само тамошња земаљска управа, те моле да им се Климент силом за владикау не намеће.

У исто доба 15. Окт. 1735. управлио је и митрополит двору једну споменицу, у којој каже, да би он доиста радо послушао наредбу односно посвећења игумана Климента, постављеног за владикау римничког, али је извештен „од свију првих влашких манастира, бољара и људи истог обреда“, да наменовани владика није изабран од целокупног клира и народа, већ противно њиховим привилегијама и црквеним законима, једино од врховне управе; стога тог не може признати и посветити, док се клиру и народу не допусти нов избор и док овај од њих не добије једногласни пристањак, а у то он тим више сумња, што поменути клир и народ хоће да изабере другог игумана, који ће боље да служи Његову Величанству.⁵¹

Што је у овим тужбама наведено, биће да је у свему истинито било, јер познато нам је већ из тужаба владике, народа и свештенства румунског српском сабору 1732. год., да је губернатор гроф Валис силовит човек био. Покојни владика Иноћентије беше ваљан човек, искрен родољуб и предан вери православној, па је свагда стао енергично у одбрану својих и народних права, која је гроф Валис почео крњити у корист уније. Зато је Валис, после смрти овога, и настојао свим силама и средствима, да његова креатура седне на престо римничког владике. И он је успео.

На горње тужбе одговорио је Валис Дворском Ратном Савету, да је митрополит конспиратор свега тога, да ствара факцију од незадовољних бољара, да има

једног тајног агента у Крајови; а своје поступке правда тим, што тобоже ред и правила уобичајена при избору владика у Србији не вреде и за Влашку, где је то право припадало Господару, па сада прешло на цара.⁵² Дворски Ратни Савет и Дворска Комора споразумни са истим губернатором у спровађању згодних уставних за ширење уније — одобрише поступак Валисов, а митрополитов покушај, да „ваљано“ свршени избор незаконитим престави и порече — љуто осудише.

О тој одлуци извести Двор. Ратни Савет 14. Јан. 1736. год. грофа Валиса, а уједно и митрополита,⁵³ коме се сада наложи: „да изабраног владикау Климента сам, или посредством кога, без даљег одлагања има посветити“, јер иначе ће га и „другим путем већ знати како да посвете“. И опет се је том приликом митрополиту напоменуло, да он осим посвећења нема никаквих других права нити над владиком римничким нити над његовом епископијом, те да је о томе и влашка врховна управа добила изречна упуства.

Као што смо већ видели митрополит је крајем 1735. послао с владиком Никанором Мелентијевићем депутацију у Ердељ. Та депутација имала је задатак, као што гроф Валис дворске власти извештава, да уђе и у малу Влашку, да тамо покрене живљу акцију против владике Климента, — те да јој је стога он забранио тамо отићи. Немамо других позитивних доказа, који би ову тврдњу Валисову подкрепили, али свакако биће, да је нешто било у ствари.

И изабрани владика писао је митрополиту Вићентију и молио га да га посвети; а митрополит му је на то одговорио, да га не сматра за законито изабраног. И то је писмо гроф Валис употребио, да поново оптужи и оцрни митрополита, као ренитентна и арогантна човека. У писму свом од 28. Дец. 1735. Двор. Рат. Савету⁵⁴ вели он, како

⁵² Ориг. у Kriegsarchiv-у у Бечу. Ср. Швикера, — *ibid.*; те Глас LXII. 195.

⁵³ Концепти у Kriegsarchiv-у. Ср. Швик. *ibid.*

⁵⁴ Протокол Субделегат. од 19. Јан. 1736. Kriegsarchiv — ср. Глас LXII. 196.

⁵¹ Dr. Schwicker, — Die Vereinig. — у екскурсу.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

боји, да митрополит не позове римничког владуку у Београд, што он, наравно, без више наредбе неће никако допустити. Уз то предлаже: „да као што је владар митроп. београдског учинио независним од пећког патријарха (!), исто тако може и једног владуку од њега изузети и самосталним га учинити, а посвећење једног владике од друга три владике исто је тако ваљано, јер се то чини по њиховом обреду и са митрополитом. А у Молдавији и турској Влашкој не пази се ни на какав избор и формалности, већ тамошњи владари постављају владике по вољи, а митрополит несме ни да се усуди да посвећењу ма и најмање шта противуречи“.

Из свих тих извештаја Неоаквистичка Субделегација у седници својој 19. Јан. 1736. изјављује: „да је потпуно уверила се, да се митроп. Јовановић труди, да своје правосудство све више и више прошири, те да противуречи и противи се и најмилостивијим царским одлукама и позитивним наредбама; дакле што се то више од њега трпи, то он све већма заузима опаснији положај.⁵⁵ А односно од бијеног посвећивања Субделегација предложи, да се усвоји предлог Валисов, те римничког владуку посвете три владике његова обрета; београдском пак митрополиту да се одузме свака власт у Аустројској Влашкој.

После тога опоменут је митрополит и по трећи пут строго, да је дужан посветити од цара конфирмираног римничког епископа. Ту се већ и претило. И митрополит није имао куд, те је напоскон после упорне борбе подлегао и изјавио, да кад је већ тако, он ће посветити римничког владуку, али се ограђује од тога, да је то правилно, боји се оваког прејудицирања и моли, да се његова јурисдикција очува неокрњена.⁵⁶ Што је подлегао узрок је понајвише то, што у Влашкој, међу онаковим свештенством и представницима народним, као што смо напред видели, није имао ни мало подесан терен за такову борбу, као што је

⁵⁵ *ibid.*⁵⁶ Глас LXII, 196.

то у српској цркви и народу налазио. Ипак је знатна заслуга његова том приликом, што је умором влашки народ и у овом крају, као што је то већ учинио у Ердељу и арадској дијецези, те тиме помрсио конце унији, која се са особитом агресивношћу спремао и овде.

Тако дакле, кад већ није било куд, одлучи се митрополит Вићентије, да посвети Климента. Из писма митрополитова од 10. Окт. 1736. влашком принцу Радулу Кантакузину, у ком му честита, што га је Двор. Рат. Савет поставио пуковником „Илирске регименте“ — са знајемо, да је сам намеравао отићи у Влашку да тамо посвети Климента, само је вели, сад још слаба здравља па не може.⁵⁷ — Познато нам је, да му се здравље касније само нешто побољшало; али зимско доба, уз таково здравље сигурно му је препретило полазак на тако далеки пут. Стога је писао Клименту, да дође у Карловце ради посвећења, што овај и учини након добивене дозволе од врховне власти. По Мушицковом „Сказанију“ Климент је дошао у Карловце Велике Недеље са два бољара и једним секретаром од Администрације земаљске, те једним игуманом и једним јеромонахом. Донесоше и лепе убичајене дарове. Митрополит, са 2 епископа, посвети Климента за епископа трећи дан Ускрса 12-ог Априла 1737. г., а игумана произведе за архимандрита.⁵⁸ Климент је остао по том још неко време у Карловцима да се поучи, те за тим са својим пратиоцима врати се у Крајову, а одатле у Римник.*

⁵⁷ У том писму вели митрополит Кантакузину — да би ваљало да дође да се споразуме с њим у ствари дуга и управе „Илирском региментом“, јер он би сам тога ради дошао у Беч, али је слаба здравља, а уз то како му мало лакше буде мора у Београд (Писмо је датирано из Карловаца), а отуд у Темишвар „и даље ка Калађи итн, и онамо изабраннаго ипоуџија Климента ко Влшкола осватити“ (Конц. протокол од 1736. г. у М. П. А. К.)

⁵⁸ Гласник VI, 86—87. — Швикер је, неимајући никаких података о том држао, да распра између двора и митрополита у ошће се није ни свршила, услед брзо наступивше смрти Вићентијеви ни разбуктеог се рата с Турцима. (Die Verein. 120—121).

* Интересантно је да је овај Климент био Србин и презивао се Радовић, па је ипак митрополит онако евер-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ови се повратилише кући, а митрополит наскоро 6. Јуна 1737. у Београду опрости се смрћу свих мука и брига за добро цркве и народа свога. У то букне и рат наше монархије с Турцима, који се врло несретно вођаше, те турска војска већ под јесен 1737. г. прогна војску генерала грофа Валиса из Мале Влашке, пустошећи крајеве све до Оршаве.⁵⁹ Рат овај заврши се миром у Београду 1739. год.,⁶⁰ по ком Мала Влашка потпаде опет под власт турску, те тако и римничка епархија престаде задавати бриге потоњим архиепископима и митрополитима карловачким.

Д о д а т а к.

I.

Прилози за историју одношаја наших с Румунима у Ердељу.

1.

1729., Октобар 3.

Молба Румуна из села Груна, шемишварској Администрацији, да наложи епископу послати им свештеника, од кога их је одлучио анатемом, што су ископали вукодлака поца Лазара из Белинаца.

Светле цесарске Администрације поштени гроф Јекселенције.

Светлој цесарској Администрацији дајемо ми на знаније шчо се међу нашем попу случило именем Лазар, да каде он пред седам месеци умрео у селу Белинци у дишчрику Логошком закопали. И у малом прошлом времену, да јесу многи људи у болест пали; чрез два три два да јесу лежали, некои и самрт получили. И како ми сочима видели јесмо да они исти мртви поп јесте био причина са-

гично протествовао против незаконитог његовог постављања за римничког епископа; а то значи, да му је интерес правосл. цркве и правда више свега мила била. О задржавању Климентовом у Карловцима види писмо митрополитово грофу Валису од 28. Апр. 1737. у М. П. Архиву Кар. бр. 504.

⁵⁹ Цинкајзен, — Geschichte des Osman. Reichs in Europa V, 726.

⁶⁰ *ibid.*, те Hammer, — Geschichte des Osmanischen Reichs IV, 330., Fessler. — Geschichte von Ungarn V. 243 и др.

мрти они људи и да им он јест крв попио. И по чувању нашег старог закона пошлismo гробљу от села Белинца на гроб онога попа; јесмо ископали, кои већ био јесте пред 4 месеца погребен; и нашлismo га јешче цела и пуна крви сушча, како да би жив био. И зато нашлismo, да оним људма нитко није причина самрти него исти поп. После тога јесмо опет у гроб га метнули ничице и пак закопали. И от онога времена јесмо сви мирни били и ни један несмо умрли, него јешче и болесни оздравили. И за то смо на знаније господину владики тамишварском дали, а они јесу на нас анатему учинили и заповедили, да нити они иду попу ни пак нима да ни у чем поп от божествене службе дејствује. За које нам сад тешко јесте, где деца се рађају без кршченија и људи умирају без исповеди и без причештенија и без друге службе црковне. Зато унижено светлу цесарску Администрацију молимо, да истом Епископу заповедају, да нам даде једнога попа или у друго село гди поп има, да допусте да нам попује. Ако ли такову милост не получимо, а ми такове ради силе, хоћемо се сви разселити и село пусто оставити.

Со тим ми понизно остајемо, сл. ц. Администрацији понизне слуге села Груна логошкога диштрикта.

У Логошу 3. Окт. 1729.

(Савремени превод — М. П. А. К.).

2.

1735., Август 27.

Писмо мишароу. Викентија Јовановића ердељским православним Румунима, у коме им обећава, да ће их примити под своју јурисдикцију, ако се римнички владика поунуијаше.

Викентије Божијеју милостију православној Митрополит Бјелградској, и всего хришћанског народа под властију пресвјетлаго и непобједимаго Имератора римског обрјетајущагосја Архиепископ и цесаро кралевског величества совјетник; такожде их ц. в. нарежданаго катанског

илиричког регимента Сербског величајши заштитник.

Настојашчим нашим Архипастирским отвореним писанијем свјем закона греческог свјатија цркве нашеја восточнија јерусалимскија синовом во кралевствје херделском в державје „Бѣрсій“ обрјетајущисја, ниње и в напред родовом православних Христијан, в спомен и содержаније неизменоје предлагајем. Чрез јакоже от вас послатих полномошчних честниј јереј Евстатиј Гридович, господар Радул Гочман и Господар Георгиј Херсеј именов свјех вас, јакоже клеру, тако и жителству православному многу тјагобу без мјери и нужди, подобње и за Епархију ону вдовствујущују, и за будушчаго Епископа римничкаго, нам понизно предложили коим образом и страхом оног величества окружени јесте, и како Христијанским и топлим усердијем благочестија ради жити и умрети желаете. Јасно показујущче нам сим разумјенијем, јакоже прежде в прошедшаја лета бивиј Епископ Атанасиј, иже в начале себе православнија цркве греческог закона сина показивал и пастир овцам тојажде цркве, по том с црквом римском и католичанском сојединилсја и самоволње прилепилсја. От којего не ино, развје истощчаније, и непостојанства, и велик тропак и процеса ималисте, јакоже и тогда било. Понеже присноблаженаго спомена цесарокралевског величества Леополд, и тогожде силу никако не желал, вам милостивње кесаро кралевско писаније дал, јако да в мирје коиждо народ при своих црквах да живут. Которое истиноје кесарокралевскоје писаније тогда бивши комендант Генерал Тиге, после тога и ниње кои комендант у Сибињу Генерал Гроф от Валис конфирмират, јако сице ниње неизвјестни јесте, како и каков человек будете се наредити, постојан или непостојан будет, над догмате и правила сватија цркве греческија, — двоите.

Ми же паки с милостивње издатих цјелому народу нашему от блажено-спомених римских цареј привилегијама, такожде и ниње добрим благополучијем царствуја их кесаро-кралевско величество

наш милостивиј монарх вторицеју доброхотње потвердилсја неразделње держими. Под которими обе стране, свјашченническе и мирске, под властију јего цес. крал. вел. обрјетајемј народ окружени и содержими сут законом греческим. Того ради, ашче восхопчет кто поставитисја из нова Епископ в Римнику, своју закљатву и обвјазаније од јего свјатињи дана, не содержат, и за њекују собственују своју вољу сојединитсја и римској католиченској подчинитсја цркви, васи же правоклавних ашче восхопчет отлучити от цркве и закона греческог без ваше воли — (ми же) силоју милостивих привилегиј обществом по вашему желанију нашеј Архиепископији и Митрополи Бјелградској, јаже в Сервији, соједињаем и приимами. И вас в дјелех и јурисденциях (!) црковних, како нам дано от Богоносних отец, нам и после нас кои будут намјестници, подчинених и вас имами по силе общенародних привилегиј, јакоже и иниј народ, кои сут под нашеј Епархији и под сим привилегијам живут. В нарежденији црковном в свјех рукопоможенијем и заштитченијем достоинством о вас попечители свјем сердцем објешчаемсја. И по нами који будут Архиепископији и Митрополији сеј престолу нашему намјествик, тако рукопоможенијем и попеченијем за вас свјех непоколебимо содержатисја препоручајем. Јегоже ради ми и намјестници наши должнују покорност и заповједи наши в духовних наредбах держатисја всегда от вас, јакоже от клериков, тако и от мирских надјејемсја непреклоних вас имјети, и присно јурисдикцији нашеј духовњеј подклањајущихсја вам приимајем.

Дано в Архиепископској и Митрополитској резиденцији нашеј Бјелиградској, јаже в Сервији, лета 1735., мјесеца Августа 27.

М. П. Викентиј Јоаннович

(Савремени превод с румунског* — М. П. А. К.)

(Наставиће се.)

* Влашки препис са Оригиналa — налази се у М. Патр. Архиву Карловачком под бр. 301. ех 1735.

WWW.UNILIBRS
У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Манастир Крушедол

од 1754.—1774. год.

(ГРАЂА ЗА ИСТОРИЈУ ФРУШКОГОРСКИХ МАНАСТИРА).

Прибрао : Сава Петковић, парох.
[Добановци]
(Продужење.)

III.

Унутрашњи живот манастирски.

1.

Кувени ред. — Подела дужности међу манастирским братством. — Правила за живљење и владање калуђера у манастиру и ван њега. — Одело. — Ношење косе и браде. — Лична својина.

На братском „сабору“ 23. јан. 1758. овакав се договор учинио, : 1.) Господину оцу архимандриту во всејем повиноватије како предстојатељу; а отец архимандрит да имјејет братство у равној љубви, како правило гласит. 2.) Црков по уставу и благојепију да извршујетсеја и чредник, которому чреда случитсеја, да никуда не отходит из манастира без великија нужди обшчија. 3.) Трапезу да имамо уредну. Тако за ручак на празнике и недељније дни: по три јела со јелејем и два сатљика вина, а на вечери по један сатљик. В суботу и јегда је славословије со јелејем, а в прочија дни разно јело и по холбу вина на дан. Вино за братство које изберу заклети старци, а хљеб да буде од жита како нам је Бог дао. А за млађе, слуге — ини, како се им пристоја“.

Ову је тачку допунио и поштрио архим. шишитовачки Викентије Поповић, када је 23. окт. 1758., по заповести митрополитовој дошао у ман. Крушедол и са братијом „учинио сабор“. Тада је закључено: „Трапезу да имамо во всја дни обичнују. Петак и среда ручку два јела посна без јелеја и без вина кроме чаша ракије; за вечеру једно јело и чаша ракије кроме празника. Понедељник, вторник, четвртак и субота за ручак: два јела, чаша ракије, сатљик вина. Недељом и празником: три јела, чаша ракије, холба вина ручку; вечери: једно јело, сатљик вина.

4.) За госте и који јесу ктитори велики и мали — одређује се даље на собору од 23. јан. 1758. — да могу се контентирати по достоинству љубо гдје на коваку буде, да не поносимосја по вилајету, тако и сродники нашја.

5.) Болничара да имамо по наредби господина архимандрита.

6.) За одјејаније братскоје — кому буде нужда от одјејанија да извидитсеја, тому да узимлетсеја. На тое г. архимандрит со заклетими старци љубокаковим образом да пристајајутсеја.

7.) Како правила гласе, да нам се издаје 12 форинти за годишњи трошак, тако за зиму по три фата дрва на киждо брата.“

Исто је то одредио на поменутоме сабору и Викентије с том допуном, да се архимандрит има постарати: „како ће се дерва по три фата поред сваке ћелије сложити“ и да има „по две оке свећа на келију да дѣ“.

8.) „Који на коју службу брат наредитсеја, да му сам архимандрит не узима службе, но ашче погрјешити, да со заклетими старци накажетсеја и да исправит согрјешајущаго.

9.) Дјела внутренаја и вњешнаја, како воденице, салаш, марва, виногради, сенокоси, слуге и прочаја дјела манастирскаја, с приговором оца архимандрита, да дјелајет отец намјесник, а когда је что купити, продати, или новце позаимати, со заклетими старци и с допушченијем оца архимандрита, да може намјесник творити и исполњавати.

10.) Когда није оца архимандрита и оца намјесника у манастиру, да остављајет, који остане на команди, како у аресту веја, како кључе от ствари куинскија и за пошчене госте кафу, шећер и прочаја да изручит тому, који остане на команди, с чим може, када се случи, пошчене госте дочекати. И млађим да издаду заповест, да повинујутсеја во всем како и предстојатељу.

11.) За коње, како видимо који су у обшчини да лицсавају, понеже мало коња, а дјела манастирских доволно, а слабо сја ране, нити сја им зоби даје, — но до осам коња, кромје оца архимандритова, да имамо у шчали. При том два момка да се најме, који ће рани, зобити и чистити их“.

„Коње, кола и слуге“ — читамо даље у записнику од 23. окт. и. г. — „да манастир држи у обшчеству и кад се кои пошље на дјело обшче, да му се да на чему ће ходити, а по себе да не дерзнет ни један держати хаљине и прочах потребах братских. Трапезар да има трапезу всегда чисту, зими и угрејату; хастали очишћени, чаршаве и пешкире опрате,

тако бокале и чаше пред сваким братом и гостом постављено: тањир, пешкир, ножеве, мертиг с вином и чаша Свима да служи једнако без роптаниа. Хлеб да имају братија и гости један, слуге и посленици други. Тако и вино и ракију: братијско и гостинско вино, а слугам ино. Приходе и расходе одашчагод буди, да не ходе преко архимандрита, или кого другог, кромје намјесника. *Протоколисти* да воде хесап; протокол један да је. *Кључар* да има своју службу добрје извершивати и на всему позор имати, како у нутра, тако и на пољу, на башчу, на амбар, на жито и на зоб, да се што не уквари; на чардаке и кукурузе, на ракициницу и пециву, на брашно и мјешавицу, на судове винске, чаброве, каце, на вино, ракију — без архимандритова и намјесникова знања да не има начети; на купус и хомину да се не укваре. Судове бакарне и калајне, на кујну највише кад се што даје и јела праве, на свему да има назор, највише на момке да се он стара њиховим јелом да нису гладни, — и све без роптанија. Наипаче без питања да не чини по својој воли, нити коме што раздаје, кромје момке намирити, у јутру кад раде по чашу ракије, у подне и у вечер сатљик вина. Сам да не има сести у подруму, или у ћелији јести и пити под велики шчроф, кромје трапезе“.

Пошто је ове, као и друге, почасне дужности делило братство између себе на братским „саборима“ сваке године, то ћемо ми ову поделу дужности извести по записцима од год. 1761. па до 1774.

Године 1761. био је:

Намесник: јеромонах Јосиф
Параеклисијарх: јеромонах Теофан
Типикар и протоколист: јеромонах Мојсеј Поповић.

Клисарх: јеромонах Христифор
Трапезар: дјакон Лаврентије
Гостилник: монах Неофит
На Кувалову: Проигумен Леонтије¹

Године 1762.

Намјесник: Јосиф²

¹ Те је године 16. децембра умро Леонтије (Радојчић) „без исповједанија и причашченија“, јер „когда јего нудио намјесник, он отговарао: јошч није време“.

² Међу тим у братским седницама од 31. дец. 1762., 7. фебр. 1763. и даље спомиње се као намесник јеромонах Максим, ма да се пре тога нигде не говори о тој промени у дужностима.

Параеклисијарх: Христифор

Типикар: Порфирије, да помаже параеклисијарху, Прђаворце да учи молитви и закону Божију, протокол парохијални добро да записује, добро да позорствујет, живу ли Прђаворци законо.

Кључар: Симеон

Трапезар: дјакон Лаврентије

Гостилник: монах Неофит

Монах Саватије на све воденице да позорствујет и на кошници.

Те је године било 10 јеромонаха, 1 ђакон и 2 монаха.

Године 1763.:

На Кувалово је одређен јером. Симеон. Остало се не спомиње. У манастиру је било 9 јеромонаха, 1 ђакон и 2 монаха.

Године 1764.:

Параеклисијарх: јеромонах Теофан

Типикар и протоколист: јеромонах Мојсеј

Клисара: монах Неофит

Гостилник: јеромонах Христофор

Трапезар: јеромонах Симеон

Те је године било 8 јеромонах, 2 ђакона и 3 монаха.

Године 1765.:

Намесник, по указу митрополитову остао је стари. Но он је молио собор да се због болести реши те дужности. „На кое очекивамо повећенија, или измјенити или ни“.

Параеклисијарх: јеромонах Јосиф

Типикар и протоколист: јеромонах Мојсеј Поповић.

Клисара: ђакон Лаврентије

Паћенички поп: монах Саватије

Иконом на салашу: јеромонах Симеон

На Кувалову: јеромонах Христофор.

Те је године било 10 јеромонаха, 2 ђакона и 3 монаха, који „в љубви пребивајут, све нареждане службе исполњавајут“.

Године 1766.:

Било је 10 јеромонаха, 1 ђакон и 3 монаха. Остало се не спомиње.

Године 1767.:

Намесник: јеромонах Максим

Заклети старци: Хаџи Исаија, хаџи Никодим, јеромонах Симеон и јеромонах Мојсеј

Еклисијарх: јеромонах Лаврентије

Типикар: хаџи Исаија

Протоколист: јеромонах Теофан
 Кључар: монах Сава
 Иконом: јером. Христифор
 Гостилник: монах Никанор
 Трапезар: монах Атанасије
 На Кувалову: јеромонах Мојсеј
 На воденици надзиратељ: монах Неофит.
 Те је године било „10 јеромонахов, 1
 дјакон и 4 монахов, а постригли с' 2 монаха:
 Никанор и Атанасије“. Умро је један монах
 „једин брат старец Арон монах, исповједал-
 сја и причастилеја св. таин и погребен 25.
 марта“. Духовник је братији био Теодор (Тео-
 досије) јазачки и Леонтије реметски. Архиман-
 дрита је те године исповедио Авакум придворни
 духовник, а намесника Максима, архимандрит
 студенички Константин.

Године 1768 и 1769:

Намесник: Максим
 Екклесијарх: Лаврентије
 Кључар: монах Симеон
 Трапезар: јерођакон Самуило
 Гостилничар: јеромонах Стефан
 На Кувалову: јеромонах Мојсеј
 Иконом: монах Саватије
 Протоколист: Теофан

Година 1770.:

Намесник: Максим
 Екклесијарх: јеромонах Мојсеј Поповић
 Параеклесијарх: јеромонах Теофан
 Заклети старци: хаџи Исаија, јером. Мој-
 сеј Милинковић, јером. Јосиф, јером. Максим
 На Кувалово: јером. Христофор
 Иконом: јером. Лаврентије
 Гостилник долњи („да прима просте госте):
 јеромонах Стефан
 Гостилник (горњи?): дјакон Самуил
 Протоколист: дјакон Павел
 Кључар: монах Неофит
 Те је године било 12 јеромонаха, 2 ђа-
 кона и 1 монах.

Године 1771.:

„Братие у њекоторое времја, јакоже прежде
 двадесет или тридесет лет, бивало по двадесет
 пет или вјашчше. Ниђе находитеја госп.
 архимандрит, 10 јеромонахов, 2 дјакона, је-
 дин монах“. Како су дужности међу њима
 биле раздељене, не спомиње се.

Године 1772.:

Намесник: Максим

Екклесијарх: Мојсеј Поповић
 Параеклесијарх: Самуил
 Гостилник: јеродјакон Павел
 Кључар: Пантелија
 Доњи гостилник: јером. Стефан.

Године 1773.:

Заклети старци: хаџи Исаије, јером. Мој-
 сеј, јером. Максим, јером. Јосиф.
 Намесник: јеромонах Лаврентије
 Типикар: јеромонах Теофан
 Параеклесијарх: дјакон Павел
 Гостилник: јером. Јероним
 Кључар: Пантелија
 Протоколист: јерођакон Павел
 Печате вручих паки хаџи Исаију, јако на-
 зиратељ над паћенијаши.

Године 1774.:

Било је 12 јеромонаха, 2 ђакона и 3 мо-
 наха. Те је године (25. марта) епископ бачки
 Мојсије Путник који је тада дошао у мана-
 стир у госте са епископом пакрачким Атана-
 сијем Живковпћем, рукоположио за ђакона
 Леонтија пострижника крушедолског. О подели
 дужности међу братством не спомиње се.

Како треба калуђери да живе и да се
 владају у манастиру и изван њега, одре-
 ђено је такође на братским „саборима“ у томе
 перијоду времена. На сабору 28. дец. 1758.
 извештава архимандрит братију, да му је Њ.
 Екселенција „сказал заповјест да ни једин не
 усудитеја с господствујушчима и с иновјерними
 каковје корешподенције, или разговора, или
 правце имати, дондеже не јавитеја у двор
 архиепископски“. Собор од 6. авг. 1759., на
 коме је — по налогу митрополита — прису-
 ствовао архимандрит шишатовачки Викентије,
 донео је овакав закључак: „Чго би ми всја-
 ческиј правила, издата от Њ. Екселенције Г.
 архиепископа, обдержавати будемо, и по чину
 монашескаго житија водитеја будем. Скитати
 се и просити по сели да престанемо, веће
 орати, сејати и радити, винограде копати за
 своје уживљење и окормление и економију
 стројити“...

„Сваки да узимље поучителне кнѣге из
 ризнице и да обучавајутсја свакога празника
 и недељне дне. Датое от Њ. Екселенције Г.
 архиепископа в церкви народу да прочитајет-
 сја и народ да обучавајет сја, что би при-
 ходјашчии ко манастиру с ползом возвращали

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

се в доми своја. Наипаче помежду собоју љубов да стижу и ни једин да не дерзнет у чему буди обшчеству разоравати и с комшијама мирно живити“.

„Одјејаније“ — одређује исти собор од 1759. г. — „како игумен, тако и проча братија, што не приличествујет нашего званија, под лишение чести безчинаго наказаниа да не дерзнет ни једин носити. Капу от кадифе, веће светогорску; на халина капке, илити залиске от кадифе и свиле, тако и поставе кроме платна и черне коже; око руке гајтан и ширит, тако и појасе усмене и от чоје двоструке и лике — никакоже. Палице сребром оковате никако. Шешир и другу капу у манастиру, и двору у вароши, градови и по сели никакоже, окром на пугу и на пољскому дјелу, веће у свом чину. У двор без чина, то јест манторос и камилавка, да не јавитеја ни једна“.

У погледу ношења *косе и браде* заповедио је г. 1767. митрополит: „Что би братија, како јеромонаси, дјакони и монаси, својих коса не стригли, или браду подбријавали. Понеже ако би се који у напредак познао, који би против заповести Њих. Екселенције и уредбе чинио, онај оће навек от својега манастира отлучен бити“.

О публикувању ове наредбе међу братством извештава архимандрит митрополита у „Репорту“ од 27. октобра 1767., у којем је уједно, поводом једног конкретног случаја повреде опћег начела монашког у питању личне својине монаха од стране јеромонаха Симеона, братски собор обележио своје становиште о *приватној, личној својини* калуђера. Ово је тај случај: „Отац Симеон покусилеја от домаћег винограда његових синоваца отбројил до 30 верста под грождем и на своју страну именовано и обрао и особито кроме манастира свегао кљук у Перњавор“. То је дакако изазвало код братије негодовање. Сазива се собор, на коме он свечано обећава, да „от сего дна оће виноград продати и да се више неће његов назвати, које објешчаније његово он сам својим писмом потвердјујет“. Исти собор саопћава у поменутоме „Репорту“ овакав закључак митрополиту: „Од сад ако би се у напредак брат покусио да би што најмање по себи имао или кроме обшчества, коега брата називало што, (или који би своје косе стригао, или подбријавао), — тако објешчавамо се, да онакога не

ћемо тајити, но оћемо абије Вашој Екселенцији јавити“.

„У цркви болесником што се чита“, — одредио је „собор“ од 23 јануара 1758. — „молбани, да се меће у једну шкатуљу, и от масла свјашченија по један марјаш и што се проси по цркви с тасом и то да се *подели* у години дана по четири крат *свима једнако зарадио обуће*“. За остале пак потребе „за дерва за свјешче и прочаја потребитаја“, нека се по одредби „собора од 6. авг. 1759.“ побрине Игуман.

(Свршиће се.)

Како економски стојимо ?

— Драг. Драгојевић, парох —

Да смо ми Срби у сваком погледу заостали за другим напреднијим народима; о томе већ нико не сумња. А да економски пропадамо, о томе је сваки беспристрастан Србин одавно уверен. Има неких, који не познавајући добро народа, пишу и на сва уста говоре, како смо ми Срби економски напредан народ и да смо бар у Срему господари ситуације.

И збиља, кад би нас ко само ценио по спољашњости; тај би морао рећи, да пливамо у добру. Али кад би мало дубље загледао, видео би да грцамо у терегу. Док некад добро економски стајасмо, нисмо тражили блиставу спољашњост, али чим почесмо пропадати, тада изникосе и дукати и мода и све зло наше, бајаги да запушимо свету очи, да не види пропаст нашу.

А кад би се сви, који су позвани, озбиљно латили да темељно проуче економско стање народа нашег, ја сам уверен, да би се уплашили од пропасти, којој наш народ на сусрет иде. Да ово докажем, изнећу овде без икаквог коментара економско стање једнога места, у коме нема ни једне душе иноверне, где су све прилике згодне и повољне за економски напредак, па ће се видети, шта учинише околне Швабе за непуних 20—30 година.

Бројеви нека говоре. По извештају кр. комасацијоног поверенства жупаније сремске, комасирана је у опћини Чортановци површина земљишта у износу од 2580 јут. 312⁰. Сва та земља била је пре 20—30 година у рукама житеља Чортановачких, овејаних Срба. Мало по мало почеше бешчанске Швабе пре-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BS

купљивати јутро по јутро од Чортановачких Срба тако, да је већ почетком 1903. године било 234 учесника комасације са споменутих 2580 јутара 312□⁰. Али што је најстрашније, од 234 учесника комасације, било је ни више ни мање него 104 Швабе, а само 14 Срба страна, док Срби, житељи Чортановачки, спадеше само на 116 учесника. Дакле Швабе са Србима странцима добише *надиошовичну већину*. Од српских *некад* 2580 јут. 312□⁰ поседује *данас*: 104 бешчанске Швабе површину у износу од 852 јутра 1071□⁰, 14 Срба странаца површину у износу од 168 јутра 199□⁰, а 116 Срба праужитника површину у износу од 1559 јутра 642□⁰.

Дакле Срби праужитници изгубише за непуних 20—30 година 1020 јутара 1270□⁰. Па ко покупова? Швабе!

Кад се зна, да наш народ није се толико задуживао пре 20—30 година као данас, зачудиће се читалац, како је за то кратко време могао се овај оволики дуг нагомилати. Евога.

Целокупан укњижени дуг на укупно горе означено земљиште износи данас 450.676 кр. 42 филира. Од тога отпада: 1.) на Швабе (њих 45) 219.637 круна 86 филира, 2.) на Србе странце (њих 10) 56.682 круна 46 филире 3.) на Србе праужитнике (њих 86) 174.356 круна 10 филира.

Ето, то је слика једног места, у којој ниједан Шваба не живи! А шта да кажемо за Бешку, Крчедин, Инђију, Руму и румску околину? Није Срем више рај!*

* И ако смо знали, да од оно доба, како је у 1860. годинама капетан бешчански Тесла дозволио да се Швабе населе у Бешци и Крчедину, до ког доба у тим селима не беше ни једног Швабе, исте покуповаше доста српских кућа и земаља; ипак нисмо могли ни слутити, да они у чисто српском селу Чортановцима прекупише 852 јутра од Србаља.

Овамо од 1860. ми Срби терасмо велику политику и градисмо свакојаке фантасте и неизводљиве програме, те увлачисмо у политику не само интелигенцију, него и трговце и занатлије — у ново доба увукосмо и земљоделце —, а народ сам себи остављен, продаваше „лудим Швабама“ своје куће и земље.

Чортановци су познати са свога радикалства; та у Чортановцима је угледао света и данашњи председник главног радикалског одбора; а из горњег навода видимо како Срби стоје у Чортановцима.

Шваба не тера политику — тек у најновије доба и они почеше водити је —, него купују земљу, а

Д о п и с

— Карловци, 15. фебруара

Често се данас хоће да истакне разлика између данашњег нашег богословског нараштаја и оног пре 20—25 године.

Ако се то чини у корист садањих богослова, с правом се чини; јер заиста постоји велика разлика између оне богословије у којој је било довољно имати леп глас, у којој се из литургије давала н. пр. овака питања: каква је икона у ађанској цркви на том и том месту, и ове која је на томе степену, да може данас сутра постати факултет или академија.

Има и друге разлике, за коју можемо захватити филоксери. Глас данашњих богослова истина још трпи због „славе“ предака им; но надајмо се, да ће семинар учинити томе краја.

А разлика је међу данашњим и пређашњим богословима и у спољашности. Ко је знао старе богослове, који беху на подобје путујућих глумаца у мртвој сезони, и познаје данашње; тај ће то признати. Истина је да спољашност не чини човека, но често је мерило за висину интелигенције му и васпитања, а и лепше је видети чисто и пристojно одевена младића.

Тако бисмо могли и ову последњу разлику са задовољством констатовати, да она није у крајној линији узрок једном чудном појаву у животу нашег свећеничког нараштаја. Интересантно је видети, како та ствар може да је узрок појави, која се ни са интелигенцијом, ни позивом свећеничким, ни са многим чиме не слаже, те ћемо је зато издаље посматрати.

Људи се одају појединим струкама или зато, што су им драга, или што морају и не могу наивно. Тако је и са регрутовањем наших богослова. Једни су дошли у богословију осећајући се позванима да буду свећеници, а други зато, што им материјалне прилике не дозвољавају, да се отисну на универзу, — што су сироти. Но и

Србин тера политику, а продаје Шваби куће и земљу.

И ако је наступио већ 12. час, ми никако да се опаметимо и да једном почнемо *паметно* радити и живети.

Познато нам је, да г. Радослав Марковић од дужег времена ради на статистици Подунавља, и ми са страхом очекујемо његов рад, јер смо уверени, да ће он сваког паметног Србина ожалостити.

Тек ће се из њега видети, како рђаво стојимо материјално у најбогатијем крају Срема. Уред.

међу овима првима ћемо ретко наћи боље ситуираних, — можемо на извесно утврдити да % сиротих младића у богословији износи 80—90.

Чим је таки један младић ступио у богословију, може се сматрати обезбеђеним, без по муке може свршити богословију јер ту су стипендије, ту до скоро благодјејаније, ту од скоро семинар, и ту је оно што се односи на нашу ствар; ту је скоро и неограничен — *кредит*. Што га не би трговац давао кад је сигуран — за четири године мора се дужник женити, мора по позиву своје частан ући у живот, а процент је леп. Младим људима, међу којима има и таквих који никако не стоје под родитељском контролом, који се једва у 3—4 године виде с кућом, не треба много. они употребљавају тај кредит у корист своје спољашности — јер су као што рекосмо иначе обезбеђени — а на рачун — па чији, кад је сиром, него — женин.

Можда се то баш не би смело тако замерити, јер бити дужан није срамота, а сиром човек и мора бити дужан до бољих прилика. Ни ми не бисмо то замерили, да наш богословски нараштај, онај пропис по коме спољашност клирика треба да је пристојна, не тумачи тако, као да он захтева да буде кицош — гигерл. Но факта говоре, да га многи тако схваћа, и ми замерамо, њих самих ради, последица ради, које су као што ћемо видети кобне.

Терање моде на меницу, на рачун женин, да, то је узрок многом злу, и врло жалим, што не могу ток којим се у овој ствари долази до кобности приказати ређањем меница, трговачких рачуна, писама за време свадбених преговора, посмртних цедуља, и бракоразводних аката, као што је неко на духовит начин од лечничких рецепата саставио историју болести и смрти једног човека. Мислим да би читаоци силније били убеђени у штетност. — Моја рачунања су у овој ствари тачна, а примери истинити, с тога мислим, да ћу и тиме задовољити.

Познавао сам једног богослова, који је за четири године задужио кројачу 600 фор. Многи, врло многи су били, или су сада дужни по 100 фор. Мање, а можда и више. Невероватно, јел те? Кома су познате прилике, није то ништа чудно; ко познаје људе, који су обућару за исто време задужили по 300 фор. [можда су то они исти], тај се не ће чудити. Наравно ту се мора узети у вид, да се мора имати за сваку сезону ново одело, које се друге године не носи [махом због

лошег квалитета скупе материје], 2—3 иберцијера за четири године, а кад и кад и два зимска капута за једну годину, којима астрагански первази и јаке дижу и онако високу цену.

Споменусмо и ципеле, да, и на њих много оде. Није могуће тачно одредити колико, но релак је случај где је испод 150 фор. а врло, врло чест, где достиже 200 па и 300 фор. Е, али ту су заступљене све могуће фазоне и најфиније коже, пред којима би се многи Пештанац посрамао. — Шешири и још доста ретки цилиндри, за које ваљда треба више одважности, јер су у опће у Карловцима ретки, као и рукавице, које зар чувају нежност руке, којом ће се будући пастир не ретко лаћати и сељачког посла, узимају се такође на меницу и могу изнети за четири године око 150—250 фор.

Овамо онамо, који почне од прве године да се одева на меницу (што није ретко), може у најмању руку да задужи 600 фор.; хоће ли више да се кицоши, или мора ли коју годину понављати, онда може дотерати (што је врло често) до 1000, 1500, па и више форината дуга. Страшно, јел те? Ал, није то још ништа, знали смо ми таквих који се поред горњег на меницу хране, па није ни то све, знали смо таквих, који се на меницу хране, али добивају од куће за кост, — страшније, ајде рецимо нема.

Да, да, црне хаљине, бели прелуци, астрагански и од самура первази, златни ланци, лак, шевро, бокс, цилиндар, главе и на крају крајева — 1000—2000 фор. (хиљаду до две хиљаде форината дуга за четири године). Ко не верује да је могуће, нека рачуна. Ево му података:

Цена Иберцијеру	40—45 фор.
„ оделу јесењем	30—35 „
„ „ летњем	30—35 „
„ капуту зимском	50—60 „
„ пар ципела	8—12 „

Интерес, код обућара 15%, код кројача 10%, а код — ајде морам и то ради потпуности рећи — код „банкара“ 15—20%.

Кад се сетим свега, па онда и оних лепих нађа, која се на семинар полажу, нађа, да ће се много поправити; а мени онда у ушима зазвони груби смех обућара богословског, којим ми је пропратио извештај, како су му и семинарци муштерије, (кројач је шваба и није тако негалантан да отворено исемава своје најмлађе муштерије) кад се велим сетим свега, а ја се згро-

зим на том — не није неозбиљност... у оће сумњам да има речи која означава то.

Жалост је то тим већа, што то многи чине, а грозна је кад је чине они, за које се Текелија побринуо.

Па свеједно, ожениће се, добиће новаца одужиће... хоће, хоће, — ал сада долази онај у почетку споменути *чудни појав* — при женидби не ће смети мислити на канон, који му забрањује други брак, мораће заборавити да је интеллигентан човек и поступиће по песми, коју сада пева:

Узећу је макар каква била

Само нек имаде

три четир хиљаде сребра.

Чисте менице са потписима предате трговцу за време школовања остављене, гурају га *per Dampf* и мора пројурити сва места у којима је чуо да има девојака, заборавиће на горе речени канон, мора ма и болесну узети јер: „имаде три четир хиљаде“, не сме као интеллигентан човек тражити по васпитању себи равну прилику, не, може бити и „дукаторка“ јер и она *имаде*, не сме се сетити да му треба Хришћански васпитана православна девојка, јер прва на коју је наишао, а *има три четури хиљаде*, римске је вере а можда и из назаренске куће.

То је видите оно што је страшно у целој ствари. Фешираће за четир године створи млада попа удовца, да му жену, која не може дати деци његовој онога, што не ма — васпитања, да му жену туђе вере, да многима бракоразводне парнице.

„Што ти радити, мисли млађи да је и њему слободно радити“, вели свећенику бл. Јероним, а једном опет свећенику који је узео девојку римске вере, додајује један парохијан, кога он опомиње на начело „свој своме“ „прођите се попо, и ви сте узели неверију“.

Не ћу даље говорити, јер ко мисли тај ће видети и из реченога све даље последице којих ће бити све дотле, док се год буде чула из богословије песма „и нека имаде шта“, док се год буде онај шустер овако смејао.

Често се упоређује стара богословија са данашњом. Ко је буде и надаље упоређивао, нека узме и речено у обзир.

У т и с ц и

са епархијске бачке скупштине.

Епархијска скупштина бачка била би започета и свршила достојанствено, да није било неколиких недисциплираних свештеника, који су заборављајући на достојанство њезино, потрзали лична питања. Тако отприлике вели „Застава“. Сасвим невино написано и удешено — да позајмимо од браће Хрвата тај израз — за „Заставине“ телиће.

Али молићемо, какво је то било лично питање? Са гледишта Кајинског, ситница. а с гледишта недисциплинованих свештеника, питање чистоће Цркве. Радило се о том: да ли може неко, чије се руке и данас још пуше од крви брата и добротвора свог. — јер са његовог чела Црква још није скинула Кајински жиг, пошто јој се никад није обратио с покојањем — можда чак и судити у Цркви?

* * *

Најивни и непоправљиви идејалисто Теофановићу Васо! Какав си био као млад гимназиста такав си остао видим и данас. А колико пута сам те саветовао и говорио ти. Роду овом „Заставашком“ не помаже ни пост ни молитва. У гресима својим изумреће, јер родио се у гресима, живи у гресима, и храни се гресима.

* * *

Не одлучују код свештеника заслуге и способности, него да ли је с народом или се цепа од народа. Тако пише „Застава“. Свештенство међутим не може да разуме, како то да се оно цепа од народа, кад вршећи своје право бира између себе у скупштину оне, које сматра за најподесније и најспособније и тражи да се између тих најспособнијих бирају у епархијске одсеке. А ствар је проста. У народ спада само онај православни Србин, који је прави радикал. А прави је радикал према томе и прави православни Србин само онај, који верује у стварачку моћ Јаковљеву, мудрост Косте Брэдваровића и силни дух Бранка Илића. А све то троје излива се у „Застави“. Дакле ко верује у „Заставу“, тај је прави радикал, односно прави православни Србин.

* * *

Како су Јаков, Коста и Бранко идеал правог православног Србина, те су најбољи православни Срби они, који су им најближи. Најбољи су према томе православни Срби они, који не знају своју струку као Бранко, или довршили своје науке као Коста, и ишли су на накнадно васпитање у Вац као Јаков. Сасвим је природно дакле да су „народни“ свештенички посланици проте и пароси они, који не знају своју струку, нису довршили или су никако довршили своје науке, и били кажњивани од својих духовних власти за разна дела.

И з в ј е ш т а ј

о једанаестој редовној сједници правосл. српске епарх. конзисторије, држаној у Пакрацу 23. новембра (6. децембра) 1905. године, под председањем Његовог Високопреосвештенства Господина Епископа Дијецезана *Мирона*.

Узето на знање да су освећене и за богослужење отворене цркве у В. и П. — Наложено јереју Т. И., адм. парох. у Г. С. да испуни податке за шематизам. — Истражени списи у дисциплинарном предмету јереја Т. И., админ. парохије у Г. С. и јереја С. Б. пароха у Л. уступљени конс. фискалу на мишљење. — Пожурена су нека парох. звања да поднесу извештаје о школовању правосл. српске младежи. — Упућена једна цркв. општина на редовити пут ради попуњавања мјеста парох. помоћника. — Јереју М. С. пароху у В. П. наложено да има у два изворника водити матице истодобно. — Наложено окр. протопрезвитеру Ј. Ш. да пази на домаћи живог јереја П. Т. пароха у В. — Упућен јереј Ђ. Г. парох у Л. да без пријекне потребе не под наша тужбе против тамошњег учитеља Н. Б. — Умољена кр. жуп. област у Б. за сходни поступак да се омогући катихизирање у Ш. — Узет на знање извештај јереја Р. М. Г. катихете у Б. о раду и успеху своје. — Препоручена високој влади молба свешт. удове Н. Б. за припомоћ. — На парохију у М. исписан стечај. — Поздрављена Његовој Светости Патријарху нашем Георгију писменом честитком педесетгодишњица свештеничке службе ње гове. — Наложено парох. звању у Р. да убиљежи у матице крштених код „Пецикове“ промјену презимена у „Војновић.“ — Н. М., парох. помоћ. у Б. и јереју М. Ђ., пароху у К. стављена у течај сесонална одштета. — Обавјештен је јереј М. Ђ., парох у К. да му је високославни Саборски Одбор подијелио потпору за лечење. — Обавјештен је јереј В. М., парох у М. да му није могао високославни Саборски Одбор подијелити потпору. — Обавјештен

је јереј К. М., парох у К. да је кр. котарска област у Броду издала сходну одредбу за подвоз ради катихизирања. — Узето на знање да је јереј Т. С., парох у С. накнадно приступио св. исповијести и причести. — Осим тога ријешено је више бракоразводних предмета и других предмета мање важности.

И з в ј е ш т а ј

о дванаестој редовној сједници правосл. српске епарх. конзисторије, држаној у Пакрацу 21. децембра (3. јануара) 1905. — 6. под председањем Његовог Високопреосвештенства Госп. Епископа Дијецезана *Мирона*.

Повраћена је молба јереју М. В., пароху у В. ради мјеста за војног капелана. — Узета на знање изјава банова да не прима честитке о новој години. — Узето на знање да се Г. М., јеромонах манастира В. Р. не може отпустити из архидијецезе. — Узет на знање извештај да је парох. дом у Ветову оправљен. — Повраћена је неуважена молба јереја Ј. М., пароха у Г. на мјесто пароха у Н. С. — Поново су пожурена нека парох. звања да поднесу извештај о школовању. — Опоменути су неки свештеници да имају водити матице у два примерка истодобно. — Узето на знање, да је црква у Д. освећена и за богослужење отворена, поводом тога издате су наредбе да се цркве не смију малати ни иконостаси оправљати без дозволе конзисторије. — Јереј С. Г., парох у К. и др. П. Б., адвокат у Б. одређени су за повјеренике у дисциплинарном предмету против јереја Т. И. адм. парох. у Г. С. — Уступљени су конс. фискалу истражни списи у дисциплинарном предмету против јереја Т. И., админ. парох у Г. С. — Којунизирани су свештенству нови формулари за статистичке извештаје. — Исписан је стечај на место парох. помоћника у В. П. — Упућен је јереј Љ. Т. админ. парох. у К. да не даје животом својим повода тужбама против себе. — Упућен је јереј С. Ј. парох у О. да установи ред богослужења у Б. — Узет је на знање распоред богослужења у Ч. — Осим тога ријешено је више бракоразводних предмета и других предмета мање важности.

И з в е ш т а ј

о раду пленарне седнице епарх. конзисторије вршачке, држане у Вршцу, 16. фебруара (1. марта) 1906. под председништвом Његовог Високопреосвештенства г. епископа-дијецезана *Гаврила*.

Чланови положили заклетву. — Установљен распоред држања конзисторијалних седница у 1906. год. Одлучено, да се одлуке само из легално оверовљеног записника могу издавати, с тога да се записник у што краћем року после седнице састави и оверови и онда тек одлуке издају. Оверовљава записник председник, бележник и један члан.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Извештај

о раду седнице епарх. конзисторије вршачке, држане у Вршцу 16 фебруара (1. марта) 1906. под председништвом Његовог Високопреосвештенства г. епископа - дијецезана *Гаврила*.

Спровешће се МЦС-у праводобни призиви јер. Г. П. и Т. Д. из Добрице против овдашње одлуке, којом је ј. Г. П. на једномесечно одлучење од места службе пресуђен, доставиће се кр. ср. суду у Алибунару списи по пријему пресуде МЦС-а, а јер. Г. П.-у умољени искази у препису. За заменика ј. Г. П., јер. М. В. из М. М. донеће се решење по пријему решења М. Ц. С. — Извештава се ово-епарх. админ. одбор, да је овдашња одлука бр. Е. 1323. I. 84. ех 1905. правоћна постала, и да се према томе од Ј. Ј. и др. могу истражи трошкови утерати — Уступа се жалба Т. М. из Добрице против јер. Г. П. овом на изјашњење и повратак у року од 8 дана. — Доставља се списак чланова ово-епарх. одсека, епарх. чиновништва, свештенства и учитељства кат. шк. удружењу за Австрију. — Одговорено кр. шк. надзорништву торонт. жупаније, да жалба истог кр. шк. надзорника у ствари поделе рђавих одена из веронауке не терети српско веће румунско правосл. свештенство у Долову. — Кр. уг. статистичко звање у Б. П. извештено, да ће податке за епархију према унитном листу саставити епархијски белажник и истом поднети, а ушитне листове Б., нека непосредно парох. звањима достави и то српске. — Достављају се поднесци управе ман. Војловице и јером. П. Г. адм. п. у Борчи у ствари потраживања последњег од ман. уз приклоп свих списа М. Ц. С. у. — Уступљена привизница јер. К. Ј. адм. п. у Парти, цркв. општини уз позив, да поднесе тачав извештај, да ли је исти јереј до 19. јануара (1. фебр.) 1906. г. намирен. — Цркв. општини у Белој Цркви достављају се мољене одлуке. — Молба јереја: М. В. из М. М. и Д. Г. из Д. за држ. припомоћ, враћају се мољитељима да их према окружници адм. одбора иструју. — Узета на знање дозвола кр. уг. мин. просветних и цркв. дела за исправак погрешних убележака у матици крштених при цркви храма Благовести у Идвору од год. 1887., уз упутство парох. звању, како да изведе исправак. — Извештавају се цркв. општине ватинска и вел. маргитска, да је ствар становања адм. тих двеју парохија већ решена овд. одлуком тако, да адм. има у вел. маргитском парох. стану становати, у ватинском онда, ако ватинска општина изда свештенику потпуну плату. — Извештен Ј. М. из Алибунара, да је окр. протопр. Б. П. из Вршца с правом узео од њега наплату за венчани лист, јер су изводи само за парохијане бесплатни. — Узимају се на знање презид. расположења, којима је јер. Ст. Д. изабрани и потврђени парох парћански, упућен да то место заузме 19. I. (1. II.) т. г. као и администрацију парохије у Орешцу; јером. М. Б. пр. кап. из Б. Цркве постављен за адм. парохије у Ватину и Вел. Маргити; јер. Д. С. за привр. пр. кап. у Б. Цркви; јереју Г. О. пароху у Загајиди

поверена у опслуживање парох. у Потпорњу и пр. ј. М. Е. решен дужности опслуживања пар. у Потпорњу. У свези с тим умољен С. О., да и на даље исплаћује припомоћ цркв. општини у Орешцу. — Уступа се жалба А. В. из Добрице против ј. Г. П. овом на изјашњење и повратак у року од 8 дана. — През. расположење, којим су молбе јер. В. С. е. п. п. из Уљме и С. В. из Омољице поднесене за получење парох. места у Б. П. епарх. конзисторији будимској, узето на знање. — Узето на знање саопштење епарх. конзисторије темишварске, да је протођакон Ђ. З. из Темшвара истукао из православне вероисповести, те тиме лишен свих права и повластица клира прав. цркве и из каталога свештенства те епархије брисан, и о томе извештена сва подручна окр. протопрез. и парох. звања. — Узет на знање извештај цркв. општине у Суботици, да је там. цркв. скупштина правилно организована и извештај референта, да је упитана цркв. општина у Суботици, да ли прима јединог компетента на там. парохију С. Ж. Ђ. за свог пароха. — Упућена поново молба министарству просвете да повуче своју наредбу у погледу катихизирања на мађарском језику на кр. уг. држ. реалци у Вршцу и кр. уг. држ. гимназији у Б. Цркви. — Између Д. М. из Борче и Ј. Т. из Опаве, разведен брак. — Компетент на место вршачког протопрезв. капелана М. П. припушта се, а С. Ј. не принушта се избору. — Извештени цркв. општина и парох. звање у Вел. Маргити, да се за ношење мртваца у цркву даје прилог од воље, свештенику награда од 4 К., за свако стајање пак при спроводу уз помен 1. К. — Умољено кр. уг. министарство просвете, да донесе и овој конзисторији што пре достави решење у погледу уклањања учитељице Румункиње са комуналне школе у Гају. — Узети на знање пресуда М. Ц. С. у бракоразводној парници И. Ј. из Борче као т. против Ј. рођ. Ј. из Цренаје као о., којом је пресудом потврђена овдашња пресуда, гласећа на развод брака. — Узети на знање извештаји парох. звања у Златици, Свињици, Суботици, Луговету, Ст. Молдави, Лесковици, Д. Љупкови и Соколовцу, да у тамошњим матицама венчаних није забележен брак А. Ш. и Ф. Б. и упућена парох. звања у Белобрешци, Мачевићу, Радими и Дубовцу, да исти случај у тамошњим матицама извиде. — Узета на знање пресуда М. Ц. С. у бракоразводној парници Ђ. С. из Врачевгаја као т. и Д. С. рођ. Р. из Луговета као о., којом је потврђена овдашња пресуда гласећа на развод брака. — Узета на знање пресуда М. Ц. С. у бракоразводној парници П. П. из Паланке као Т. и Ж. П. рођ. Ј. из Луговета као о. којом је потврђена овдашња пресуда гласећа на развод брака. — Упућен јер. Г. П. парох у Добрици, да изда крштено писмо С. К. римокат. парох. звању у Улпечу и овој конзисторији извештај поднесе како о учињеном, тако и о том зашто то на молбу тога звања није учињено. — Узет на знање извештај ман. В. да цркв. општина у Јарковцу не шаље према овдашњој одлуци 40 К. месечно од плате ј. Н. М. благајни тог ман., већ да речени јереј сам уплаћује а конто свога дуга ме-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

сено по 20 К. — Ставља се у писмохрану извештај окр. протопрезв. звања у Панчеву, да је кр. држ. одветништво у Панчеву обуставило истрагу против јер. Л. У. пароха у Сакулама, у ствари оптужбе Б. П. против реченог јереја, због насилног полног опћења са Т. П. и да је кр. ерески суд у Перлезу осудио на његову тужбу Ј. Х. због увреде части и клевете на 3 дана затвора и исплату судских трошкова, пошто речени јереј није због тог дела пресуђен. — Узета на знање пресуда М. Ц. С. у бракоразводној парници М. Б. рођ. Ј. из Панчева као т. и Ж. В. из Панчева као о., којом је потврђена овдашња пресуда гласећа на развод брака. — Узета на знање пресуда МПС. у бракоразводној парници Љ. В. из Почице као т. и Д. В. из Гаја као о., којом је потврђена овдашња пресуда гласећа на развод брака. — Позвана цркв. општина у Б. Цркви, да за распис стечаја на место протопрезв. капелана пошаље пристојбу. — Подељена дозвола ј. Г. П. пароху добричком, да може тужити кривичном суду Т. Д. бирташа из Добрице; жалба пак истог ј. у ствари избора 1/3. скупштинара уступљена адм. одбору. — На молбу срп. прив. друштва „Привредника“ за сталну годишњу припомоћ за његов „шегртски фонд“ издат проглас на подручно свештенство и управе манастира ради потпомагања истог фонда. Умољен уједно адм. одбор уз уступак молбе „Привредникове“, да сличан проглас и на цркв. општине изда — Потврђен једногласан избор јер. Д. Ј. личног пом. из Врачевгаја за пароха у Крушчици, на место лич. пом. у Врачевгају расписује се стечај са рокџ до 12. (25.) априла, до попуњења пак тог места поверава се опслуживање парохије у Врачевгају јер. П. М. пароху из Соколовца. — С похвалом узет на знање закључак срп. цркв. општине у Старчеву и одобрено, да може задати св. цркву и парох. дом, но изражена жеља, да црква буде у византијском стилу. — Узето на знање решење вис. С. О. да је одобрио и у течај ставио мировину од 800 К. Хр. Г. рођ. Ј. удовој иза јер. В. Г. протопрезв. капелана вршачког, уз наплату од 111 К као дуга истога јереја у име 6% прилога и затезних камата за време до 31. дец. 1905. — Узет на знање отпис кр. уг. министарства просвете и цркв. дела, којим је одобрен исправак у матицама крштених у Вршцу од 1886. 1891. и 1894. г. и умољено градоначелничко звање вароши Вршца, да извод из исправљене грађ. матице крштених од 1898. врху О. Н. овој конвисторији достави. — На молбу вршачке цркв. општине, да се учини потребно расположење за интернирање умоболног јер. М. Т. обратила се ова конвисторија на високосл. С. О. ради припомоћи истом јереју за лечење, на варошку капетанију да на реченог јер. припази и на министарство унутрашњих дела, да исти у који завод за умоболне интерниран буде. — Уступљена фишкарна тужба гласећа на лишење свешт. чина против јер. К. Л. бившег адм. парћанског, истом јереју на изјашњење у року од 10 дана и заказано рочиште о тој ствари код ове конвисторије за 20. март (2. април.) т. г. у 10. ч. пре подне. — Одбијена молба јер. К. Л. за полу-

чење администрације нарохије у Борчи, пошто је исти јер. овдашњом одлуком суспендован од епитрахиља; до решења његове дисциплинарне ствари одређено му у име половице припадајуће му плате и сесије 700 К. — Решено свега 47 предмета.

Табла и таблица помоћнице катихетине у основној школи.¹

Парох Владимир Милутиновић.

Историја педагогије доказује, да су начела о очигледности наставе никла још код старих Грка. Никла су и постојала, али нису била јасно изражена, нису била сведена у неки ред, јединство, систему. Па ипак та начела, премда расута као поједина зрнца, беху за педагогију злата

¹ Под мојим последњим чланком штампаним у „Српском Сиону“ од прошле године (броја не знам, јер сам то годиште на увез послао) саветује ми впреч. г. уредник, да се не служим премного страним речима, да не би читаоци морали загађати у речник страних речи. И ако савете, а поготово добре и од искусних људи радо примам, ипак овај са захвалношћу одбијам, јер је у мени јако уверење, да академски образовани људи разуму, па и сами поседневно са страним речима оперишу. А читаоци С. С. а понаособ веронаучних чланака јесу махом свештеници академски образовани (?), а у колико то није случај, ипак све сами људи од лектире (?). А ако се нађе гдекоја ређа реч, обично ће јој сам контекст значење казати (?). Упозоравам впреч. г. уред. на педагошке листове писане за читаоце стручне спреме, која је на истом степену са средњошколском. Што се тиче читљивости, ту потпуно одобравам г. уреднику, разумем га и савет његов примам. Али и он ће мене разумети када му речем, да смо ми млађе генерације одрасли у доби паре и електрицитета, у доби брзине. [Да је она наша примедба била умесна и основана, ево Вам г. Милутиновићу доказа.

Ми смо на ову Вашу примедбу дозвали к себи три најбоља богослова из 19. године, и написали смо им ове речи из Вашег чланка: 1) алудирају, 2) херeditација, 3) интелект, 4) абстиненцера, 5) темперенцера, 6) обценитета, 7) ласцивности, и од тих је речи један знао значај речи 1) и 2); други 1), 2), 3) и 4), а трећи 1), 3) и 4).

Да се уверите о умесности поменуте наше примедбе, учините пробу са страним речима са „академски“ образованим свештеницима баш из новијег доба.

Ми смо такође са неким учинили, па шта више са једним који сам употребљава стране речи, па је проба врло рђаво испала. У осталом, кад г. писац дође у Карловце, спремили смо неколико страних речи, из једног штампаног чланка, те ћемо се и на њему уверити о истинитости поменуте наше тврдње.

Ипак и Вама и свима српским писцима велимо: пишите чисто српски и разумљиво, тиме ће Ваше писање бити од веће користи, а не ће Вам оно ни мало побијати цену Ваше учености.] Уреди.

вредна. У току времена почело се на та начела заборављати, са пута очигледности прешло се на изучавање пуки речи, вербализам. Вербализмом се одликовао особито средњи век, век надмудривања, цепидлачења о појединим речима. На концу тога века оживљава енглески филозоф Бакон Веруламски начела очигледности изјавом: да све треба посматрати и испитивати властитим чулима, све знање треба да извире из искуства. Ова изјава је вредила за науку, а Јан Амос Коменски ју пресади у поље опће наставе. Његова велика дидактика диван је подарник начела очигледности у настави, а „Orbis sensualium pictus“ раширио је по педагошком свету уверење да се сликама очигледна настава унапређује. Славни словенски педагог нађе следбеника у овој науци. Енглец Џон Локе, Француз Русо, па „отац очигледне наставе“ Песталоци и многи други прокрчише пут очигледној настави по целом свету, отворише јој врата свију школа, унесоше ју у све наставне предмете, а Немци Denzel и С. Wrage и у катихетичку наставу.

Па као што у свима наставним предметима, тако се и у веронауци у данашње време високо цени очигледност. Помоћу очигледне наставе добивене представе јасне су, појмови су бистри. Катихетичка теорија нас учи да се очигледношћу користимо као помоћним средством при стварном тумачењу. Ако деци пружиш предмет да га непосредно гледају, буди уверен да ћеш тако у души њиховој најбоље створити појам о њему. Ако предајемо о створењу света, укажимо деци на поједине створове који им пред очима стоје, тиме ћемо већ при почетку катихизовања пробудити у деце интерес за катихезу. Ако предајеш о храму Божијем, св. одеждама, сасудима и утварима, о црквеним књигама — одведи децу у св. цркву, покажи им све то у нарави и тако ће добити јасне појмове о предаваном.

Но непосредно гледање не може се у веронауци тако и толико провести, колико н. пр. у реалним наукама. За то

ћемо се ради очигледности послужити сликама, па упоређењем познате ствари са непознатом, указујући на једнаке и неједнаке биљеге. Ради успешног провађања очигледности у веронауци, употређавају Немци Хердерову Bilderbibel. Ми овакове библије у сликама на жалост још немамо, а у колико катихета не би при руци имао ни других слика, нека се послужи са школском таблом, коју свака школа има.

1. Школска табла.

Приговориће ми можда ко год, да сваки катихета не мора бити вешт цртању па да ће се према томе слабо моћи школском таблом користити. Истина је. Но овде се не тражи и вештина. Са неколико потеза даће катихета контуру ствари коју деци приказати жели, а бујна ће дечија фантазија све друго испунити. Ко од нас није гледао како мала деца цртају по нешто, па говоре како је то човек, кућа, коњ и т. д. међутим одрасломе тај цртеж мало личи на ствар коју оће да прикаже. Најневештији у цртању катихета ће дакле ипак моћи и имати толико вештине, да жељену ствар доста верно представи. Наравно да ствар мора најпре пластички описати, па тек онда ју цртати.

Говоримо примерима. Предајемо о створењу света. Том згодом описујемо што очигледније видљиво небо и земљу, говоримо о бреговима н. пр. у равнине Срему, а слике немамо при руци да катихуменима покажемо. Можемо о висини брегова приповедати колико оћемо, катихумени нам неће ни пошто стећи јасне представе о њима. Табла ће нам помоћи. Неколико кривих црта на табли, са неколико цртица сене (шатирунг) и представа је у души дечијој створена. Пропустимо ли то, нисмо ударили потребан темељ. Како ћемо онда у другом разреду говорити о гори синајској, како о јелеонској, о Тавору, о Голготи кад нам деца у опће и немају представе о брегу, о гори.

Предајемо исту катихезу па спомињемо море. Ја сам се потрудио да у својој шестој катихези „Бог је створитељ неба

и земље“ очигледно деци прикажем море. Рекао сам: „... море и у њему пуно воде, а дубоко, јако дубоко. Кад би наша црква заједно с кулом у море ушла, не би се из воде ни крст видјо, тако је море дубоко. И широко је децо море. Кад би се по њему дуго, дуго на лађи возио, не би ништа видео, само горѐ небо, а око себе свуда воду“. Ту су описане две димензије мора држим очигледно, па ипак нисам сигуран да би деца, која ни Саву не видеше, стекла већ овим бар прилично добру представу о мору. Но потрудимо ли се после овог описа, да им са неколико потеза на табли прикажемо и валовиту површину морску са лађом и димњаџима на њој, уверен сам да смо душу дечију обогатили са једном новом представом. А код предавања о преласку преко црвеног мора биће им представа о мору већ позната, и дивиће се и поклонити свемогућству Божијем, које Израилџце невлажними стопама преко црвеног мора преведе.

Цртањем на школској табли послужимо се дакле кад год нам је потребно да створимо у души дечијој представу о конкретима која им ни непосредно, ни на сликаној слици не можемо показати. Примери: змија, река, Мојсијеве таблице и т. д.

Осим горе изложене помоћи може катихета у своме трудном послу имати користи од школске табле још у једном правцу. Психолози и физиолози доказују, да скоро девет десетина свију наших опажаја одпада на вид. Опажања су вида најважнија, најјаснија, она нам стварају у души трајне, тако рећи неизбрисиве слике. Многи ће се између нас сетити, да је у много случајева упамтио страну и место где је читао ово или оно. Одите да се и ми користимо том психолошком истином.

На сваком кораку при катихизовању среташу се катихумени са по где којим страним — особито јеврејским именом и називом. Ту су имена места: Витлејем, Египат, Јерусалим, Назарет, Кана Галилејска, Наин, Витанија, Гетсиманија и т. д. Ту особна имена: Крститељ Јо-

ван, Јаков и Јован синови Заведејеви, Јуда Искариотски, Јаир, Кајафа, Понтијски Пилат и т. д. Именице: пасха, волсви; па грчке: евангелије, апостол и т. д. Ту опет црквенословенске речи, изрази, реченице. И све то имају да упамте мала деца од седам и осам година. Заиста тешка ствар. Сви знамо из искуства колико безброј пута морадосмо дати хорално поновити коју од тих речи, док ју деца не утубише. Но користећи се горе изложеном психолошком истином, савладаћемо ову тешкоћу много, за 50% лакше и пре. У првом разреду још не читају деца добро. У другом ће већ моћи катихета на школској табли крупним, разговетним писменима написати нову страну реч, рецимо: Кајафа. Сад ће запитати једног ученика: шта сам ја на табли написао Н? Тако другог, трећег — док се не увери да и најслабији знаде прочитати. За тим ће управити погледе дечије на таблу и дати да сви заједно изговарају слог по слог: Ка-ја-фа. Неколико пута тако и ствар је готова. Овде су два чула радила, вид је слуху помогао. Написано на табли написаће се у памети дечијој, и то трајно.

Неколико година трудио сам се да у школи научим децу одговор на 60. питање из катихизиса преосвећеног Летића: „Спаситељ је дошао на земљу, када је Бог спремио људе, да Га дочекају, а то се збило послје 5508 година од створења свијета“, и пошло ми је за руком, али само за онај час, идућег часа нису већ катихумени знали годину. Употребљавајући увек таблу где се год то даде, сетих се али тек ове школске године, да и годину 5508. напишем на табли великим бројкама, и гле, чуло вида учинило је дивну услугу, идућег сата сва су деца годину тачно знала, помоћу које су онда и сама на табли израчунавала коју годину од створења света да нас бројимо.

У нашем катихизису и ако нема много али ипак има таксативних набрајања, тако н. пр. код питања 112. каква је црква? — имаде 4. Код п. 116. како нас спасава Дух св. кроз цркву? —

имаде 3. Код п. 137. — имаде 3. Код п. 141. четири и т. д. Овако ћемо прибројати набрајање заповеди Божијих, прквених, па свете тајне, дарове и плодове дарова Духа св. Све ово се обично деци предаје деиктичким обликом наставе тако, да катихета просто напред говори (или по Бел-Ланкостровој методи један од бољих ученика — монитор), а катихумени за њим. Но далеко је лакши начин послужити се и овде школском таблом. Када испредајемо методичку јединицу опредељену за изврстан час, онда ћемо на табли направити zgodnu и прегледну схему о оној материји коју ученици имају меморирати, а у катихизису се таксативно наводи. Подај да ученици ову схему неколико пута са табле у глас прочитају, а онда нека ју на својим таблицама испишу. Процедура ће до душе нешто дуже трајати, но успех је осигуран, а што је главно трајан. Н. пр. стр. 4. Др. Летићева катихизиса: Подела св. Писма. Схема:

Св. Писмо

Стари Завет	Нови Завет
22 књиге	27 књига
Мојсијево, Давидово, Пророчке.	Јевађеља, Апостоле, Откровење Јована Богослова.

Схема на питање 112:

Црква	једна
	света
	опћа
	апостолска

Схема на питање 144.

Спрема за св. тајну покајања	}	Питај се шта сам сгрешио?
		Покај се
		Науми поправити се
		Све грехе исповеди
		Изврши заповести свештеникове
		и т. д.

II. Ученичка таблица.

Коменски наводи у својој „Великој Дидактици“, да Чеси кажу: „школа без

дисциплине, воденица је без воде“. А сви ми који се у практичке катихете бројимо у глас одобравамо: тако је! Па ипак је са том дисциплином мучна ствар, особито код малене деце живахна температура. Пита се како да дисциплину уведемо у школу, да ли казном? Руком не сме казнити, ни дисциплину уважати катихета-свештеник. Његова је рука освешћена, она треба да дели благослов, треба да се спушта милоујући на главе дечије, тих љубимаца Христових. А шаба је скоро прогнана из школе. Остаје нам да дисциплину стварамо пластичким предавањем, буђењем интереса у души дечијој, сликом, цртањем, сарадњом од стране катихумена. И ако све ово држи запетом пажњу дечију код оног разреда којем предајемо, не може ју запетом одржати и код онога, којем у тај мах не предајемо. А ми обично катихизујемо у комбинованим разредима. Док деца н. пр. првог разреда са највећим интересом учествују у настави, дотле се II. разред мушки, разговара, јер му је оно што се у I. разреду предаје већином познато, а психички је разумљиво да познате већ ствари не могу у великој мери пажњу запетом држати. Шта дакле да се ради, и како да створимо дисциплину у комбинованим разредима?

Шта учитељи у овом случају раде? У правилу дају једном разреду тиху радњу, док с другим на глас раде. Чинимо и ми тако. Користимо се ученичком таблицом и дисциплина је ту. Добитак ће нам тим начином бити и то, што ћемо у времену штедити, радићемо паралелно с два разреда. Док једном разреду предајемо ново градиво, дотле ће други на својој таблици понављати старо. При томе морамо добро пазити, да задатак не премаше снагу и моћ мишљења ученика.

Ми у пракси овако поступамо.

У II. разреду учила су деца чудеса Христова и научила и дефиницију чуда. Задаћа дакле овако гласи: Наброј ми на твојој таблици сва Христова чудеса, која си упамтио, али само по имену. Пазећи за време часа да деца самостално раде (да не преписују), прегледамо после часа

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

таблице, и тиме осим постигнуте већ дисциплине дознамо, колико је поједини ученик од свршеног већ градива упамтио.

На моје заузимање набавили смо за школу Биличков „Свјетозор“. Предавао сам у II. разреду „Исус благосиља малу децу“; после предавања гледала су деца слику у „Свјетозору“. Идућег сата била је задаћа: Напиши ми на твојој таблици шта си видио прошлог сата у „Свјетозору“. Деца су с весељем пошла на посао, јер им је пред очима лебдило све што су видели, и што сада имају написати.

Други пут смо у истом апарату гледали колорисану слику „Свечани улазак Христов у Јерусалим“. Идућег сата гласила је задаћа, као и она горе. Но успех је био још сјајнији. Нисам могао веровати да деца II. разреда могу онако у појединостима написати све што су видели. Од 18 мушкараца, 10 њих није изоставило ни једну ситницу. Ред набрајања био је у свакога друкчији, што ми доказује саморадњу. Огроман успех овај приписујем бојама слике. Прва није била обојена.

Учили смо у II. разреду „Исус на свадби у Кани Галилејској“, а с тиме у свези о пресушаствљењу на св. литургији, и о звонењу великог звона на кули црквеној у тај час. Идућег сата гласила је задаћа: Напиши ми на твојој таблици за што звони у три пут на кули велико звоно за време св. литургије? А друга опет овако: Шта бива у св. цркви, кад на кули звони у трипут велико звоно,

Примери задаћа за III. разред: Напиши на твојој таблици о коме си учио у I., у II—VIII., у VIII. IX. X. XI. XII. члану символ вере!? Или: Које је видљива страна код св. тајне кунштења, миропомазања и т. д.? У чему се разликују степени свештенички: епископски, презвитерски и ђаконски? и т. д.

Примери задаћа за IV. разред: Шта се догодило кад је Бог даровао заповести на гори синајској? Ко нам је показао пример постојане молитве, и како је то било? — Наброј ми све освећене ствари које ти знаш! и т. д.

Јамена в/С 15. II. 1906.

Матине статистичке таблице.

Вис. сл. Саборски Одбор одредио је, да се и код нас води статистика

Већ у овом листу било је нешто о том у опште говора, те појединце о неким тисканицама, које се имаду испуњавати за ту статистику.

Мени је дошла до руке једна тисканица под насловом III. Епархија. — Само људи, који нијесу ни чули за статистику, могли су овакови формулар штампати и послати га, да га „испуни одређени орган епарх. управе, да удари печат те управе и да га потпише“.

Кад би се тачка по тачка тога „обрасца“ подвргла строгој критичкој анализи; не би свршио дуље времена.

Један дио овога „обрасца“ односи се на податке о епархији, а други (мањи) на податке о жупанијама, које се налазе у тој епархији. Ко не вјерује нека набави формулар, па ће се увјерити.

Док би се испунио у том „обрасцу“ наслов „Име епархије“, требали би деценији. Јер се ту ништа мање не тражи него историја дотичног владичанства. Ко је за то способан, није тешко — одговорити. — „Постанак и развитак епархије: које године је основана, ко је основао... Важна писма која се на оснивање и развитак епархије као такове односе... Навести... за сваког појединог (т. ј. епископа, који је био на управи те епархије) године управе и главније о раду за епархију као такву“.

Не знам, како ће ти подаци испасти код које епархије, а знам у напријед, да ни приближно (и стотину пута приближно) не ће бити ни најмање истинити.

Згоднио је рекао један брат свештеник, да ће биљежник епарх. управе у Плашком лако одговорити на ово питање у „обрасцу“, јер ће рећи „прилежеће под ··· три књиге (уз поврат истих гесомандо) протe пок. Манe Грбића „Горњо-Карловачко владичанство“ и „Шематизам“ од год. 1897. (1 књига) дају приближан одговор на питање у обрасцу „Име епархије“, а шта ће бити с другим биљежницима, ја не знам.

Зар ти људи хоће, да од „одређеног епарх. органа“ начине једном својом одлуком најкритичнијег историчара? Њихов је тај поступак добар и могу већ на њега патенат добити, јер су они таким својим одлукама „стварали“ и „створили“ историчаре. Зар ником не пада на памет,

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

да су људи à la Бранкове багре ишли у бечке и пештанске архиве истраживати историјске документе? Само су тамо били масни трошковници (гдје се је можда и за папир, на ком је трошковник написан, искало 3 круне), а овдје „одређени орган епарх. управе“ имаде пуне хаљине и груди — прашине.

У том обрасцу имаде један пасус наслов „Црква“. Овјде се опет тражи од „одређеног епарх. органа“ и нешто археолошког и архитектурног знања (наравски историјски се и испитивачки дух предпоставља)!

„Када је зидана (т. ј. црква), у коме *стилу* и из каквих сретстава. Имали у њој *старина* и *какови* на иконостасу, олтару, књигама, звањима и т. д.“ Што је састављач обрасца мислио под „звањима“ у овој рубрици, то можда ни он не зна.

Не може се тачно испунити ни наслов пасуса у обрасцу „Имовина у епархији“, јер не зна се, што се је мислило рећи: са Имовина а) Епархијска, б) Епископије. Што мора под ставку „Епископије“ доћи т. ј. какова и чија имовина мора ту потпасти, не може се из оног у обрасцу разабрати.

Наслов „Фондови, закладе у епархији“ јест и тај неразумљив, јер није јасно, да ли ту спадају само фондови и закладе епарх. благајне, или и фондови и закладе цркв. општина, а и то су фондови и закладе у епархији. — Ту треба много посла, кога није у стању за дуго времена испунити „одређени епарх. орган“, а треба да имаде појма о рачуноводству, јер треба саставити биланс. — Ту је једна ријеч, коју сам сад први пут чуо и прочитао и то „*примак*“. То је незгодна и неспретна ријеч, а имаде друга zgodнија и то „*прираст*“, а код нас је добила право грађанства.

Ријеч „примак“ ја сам тако разумио. Многи су други рекли, које сам питао, да под том ријечи треба разумјети „примитак“, јер стоји јој у обрасцу насупрот „издатак“. За автентично тумачење овога израза имаде ријеч г. Мато Косовац.

Није то све! Имаде ту још много лијепијех ствари.

Епархијска писарна, архива и библиотека. „У каквом је стању писарна, јесу ли сви списи ту, који су по годинама заведени. Које године архива заведена, у каквом је стању, јесу ли сви списи ту који су у књигама заведени. Најстарији документи из којих су година и на што се

односе: на оснивање епархије, протопрезвитерата, општине, цркве, школе, повластица, имања вере и народа“. Такова су питања (ако и не сва) одређена и за библиотеку! Ма какав ће се одговор дати на оно питање „*имање вере и народа*“? „*Имање вере*“! Ја то друкчије никако не могу разумјети, него да је то глупост.

На сва горе наведена питања могли би одговорити људи и у њима се снаћи, који су били у бечкој и пештанској архиви. Колико ли муке и труда, па цабе ти вријеме, треба уложити, док се на ова питања одговори. Ко то може свршити? Нека г. Косовац, односно који члан Саб. Одбора (на макар и Бранко!) прави пробу. Ја их упућујем на нашу митрополијску архиву, јер мислим, да је сличан образац и за њу издат. „Одређени епарх. орган“ имаде, господо, и другог посла, а не само испуњавати овакове обрасце, које је саставио емушењак. А да може к овом обрасцу приложити какав масан трошковник, ајде де!

Манастири у епархији и то је наслов једног пасуса у „обрасцу“.

Баш би волио, да сам „одређени епарх. орган“ за испуњавање овога обрасца у архидијези. Бар би годинама био у фрушкогорским манастирима, „преврћући и истражујући“, ту би се лепо частио, вукао плату „одређеног епарх. органа“, правео трошковнике, а образац би остао онакав, каки је изишао из штампарског строја. Заборавио сам рећи, да образ захтјева најисцрпнију историју дотичног манастира и сведруго.

„Одређени епарх. орган“ као „декретални“ историчар то не може испунити, за то треба знања, вјештине и времена. Ја смјело тврдим, да је мало „одређених епарх. органа“ способно за тај посао. Па што се је хтјело казати са другом алинеом у наслову „Протопрезвитерат“ — „Средити по алфabetи (треба исправити то мјесто, па рећи по „азбуци“ јер се ми Срби тога држимо!) *припослате* (!) општине, а по текућем броју њихове списе. Даље тако сређене општине ваља средити по протопрезвитератима, а протопрезвитерате средити оним редом, којим су сређени код епархијске управе“.

Домишљам се, што се је хтјело с овим рећи. Ваљда податке добијене од цркв. општине треба средити тим редом и послати г. статистичару. Што је хтио састављач „обрасца“ рећи с оним „средити припослате“ (!) општине? Ма ко ће за Бога, припослати општину из Зрмање у Плашки?

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Ни једно ни друго не иде у прилог „нашем“ статистичару.

Сад долазе подаци о „жупанија!“ Гласом овога „обрасца“ наш ће статистичар преузети на се дужност вођења статистике појединих жупанија. Одмах у почетку то му је много.

Жупанијска власт, сиротински стол (ваљда сто), финансијална дирекција, водена друштва, дирекција пошта, брзојава, телефона, дирекција жељезница, пароброда; колико у жупанији имаде политичких срезова и који су то, колико опћина и које су то, колико у жупанији имаде школа и каквих, колико библиотека и у којој би се нашло важних списа и књига по наш народ (ваља ма приближно рећи по групама, шта би се нашло за повесницу, цркву, школу, аутономију и т. д.).

Ко на ова питања може одговорити и како? Не знам, да ли знаде састављач овог обрасца, да на територијуму краљевине Хрватске и Славоније нема „сиротинских столова“ него само „надтиторствене области“, а ови обрасци нијесу ваљда састављени само за „ужу“ Угарску, него ваљда и за оних осам жупанија „Велике Угарске“, у којима има три дијецезе са скоро 700.000 душа.

Па каква је тек „напомена“ под 2? Без коментара је навађам: „На свако питање ваља одговорити раченицом (ваљда реченицом) која ће исказати оно што се пита, или ваља на питање исписати име или број ако се то тражи“. У кратко сам рекао о томе обрасцу, а види се и из овог, колико је имаде способности наш статистичар за тај посао.

Најбоље ће бити, ако Саборски Одбор ово све баци у кош, јер ништа не ваља, а бадава г. Мати правдаће по „Н. Србобрану“, кад и слијепи код очију виде, да је ово зве смушено.

Мило нам је, што је г. уредник „Н. Србобрана“ на питање: „како је могао пустити у лист онаку глупу одбрану Матину“, одговорио: „то је учинио с тога, да читаоци виде каквог је смушењака и незналицу саборски одбор поставио за статистичара“.

И. П.

Извештај

о раду пленарне седнице епарх. адм. одбора Вршачког, држане у Вршцу 20. фебр. (5. марта) 1906. год., под председништвом Његовог Високопросвештенства г. епископа дијецезана Гаврила.

Чланови одбора полажу заклетву. — За потпредседника изабран Др. Славко Милетић. — Утврђен распоред за држање седница у г. 1906.

Извештај

о раду седнице епарх. адм. одбора вршачког, држане 20. фебруара (5. марта) 1906. год. под председништвом Његовог Високопросвештенства г. епископа дијецезана Гаврила.

Призив ј. Ј. М. пароха вршачког против решења цркв. скупштине вршачке, враћен истом, да га поднесе путем првостепене цркв. опћинске власти. — Одобрена цркв. општини у Панчеву продаја неких земљишних поседа из разлога целисходности. — Издата дозвола за брисање неутеривог парохијала цркв. општини у Панчеву. — Спроведен поднесак ман. Војиловице у ствари засебног шумара за ман. шуму саб. одбору с препоруком. — Узети на знање закључци: саб. одбора о креирању једног чиновничког места при епарх. управи са платом од 1000 К., о епарх. скупштине о установљењу привр. подбележничког места и постављању у привременом својству на то место вршачког ђакона С. С. и извештај референта, да је президијално о том постављању извештен саб. одбор и умољен, да упути благајну и књиговодство срп. нар. цркв. фондова, да му плату у тецај стави. — Расписује се стечај на подбележничко место. — Снабдевен клаузулом одобрења списак ресторатног парохијала цркв. општине у Панчеву за 1904. г. и достављен вар. магистрату на истеривање. — Упућена епарх. благајна по молби о епарх. шк. одбора да исплати Л. К. изасланику тог одбора у М. и М. Ж. своту од 20 К. — Узета на знање президијална расположења у ствари објављивања окружницом подручним протопрезв. и парох. звањима, управама манастира и цркв. општина свих дописа саб. одбора у ствари прикупљања података потребних за „Шематизам“ срп. прав. митрополије Карловачке и одашиљања свих потребних образаца и листића за исти. — Снабдевен клаузулом одобрења и поднесен надсолгабировском звању у Анталфалви на утеривање списак дужника вероз. приноса и приреза за зидање цркв. куће у Томашевцу, а исто тако и рест. парохијала за 1905. цркв. општ. у Белобрешци-Дивићу надсолгабировском звању у Н. Молдави. — С препоруком спроведена молба управе ман. Златице министарству пољопривреде за набавку лозе. — Упућена цркв. општина у Парти. да записнике одборских седница нема подносити епарх. админ. одбору. — Уништени закључци ванр. скупшт. седнице у Вел. Гају, због прекорачивања делокруга цркв. скупштине, узурпирања права цркв. одбора и противљења позитивним наређењима кр. рескрипта. — Узето на знање изјашњење цркв. одбора у Препаји на жалбу председника тамошње цркв. општине и упућен одбор, да дужности своје под новим председником савесно врши. — Снабдева се клаузулом одобрења „изјава“ цркв. општине у Денти о преносу једне куће и баште на исту.

— Обустава се извршење одлуке саб. одбора у ствари „неприкосновеног фонда“ цркв. општине у Златици и подноси се саб. одбору предлог овог одбора у тој ствари као целиходнији; умољава се уједно овоепарх. школ. одбор, да еписе, који се на ову ствар односе, чим их од школ. савета прими, овом одбору уступи. — Узет на знање закључак ванредне одборске седнице цркв. општине у Суботици за сазив ванредне скупшт. седнице са поднесеним дневним редом. — Снабдева се клаузулом одобрења купопродајни уговор којим цркв. општина у Вел. Гају купује од М. М. један ланац земље за 620 К. — Не снабдева се клаузулом одобрења купспродајни уговор, којим цркв. општина у Крушчици купује од И. Ј. 300⁰ за 200 К. док се првенствено право укњижено на корист М. Ј. на тој ораници грунтовно не брише. — Узет на знање закључак ванредне одб. седнице цркв. општине у Сефкерину за сазив ванредне скупшт. седнице са поднетим дневним редом. — Узета на знање и циркулирана свим подручним цркв. општинама одлука саб. одбора у предмету одређивања трошкова за храмовске и друге црквене славе, којој одређивање тих трошкова припада црквеним општинама уз напомену да ти трошкови буду што мањи. — Узет на знање закључак редовне одб. седнице цркв. општине у Малој Маргити за сазив скупшт. седнице са поднетим дневним редом. — Одобрено закуп песка ман. Месића за своту од 606 К. — Упућена цркв. општина у Брестовцу, да поднесе купопродајни закуп у првом реду скупштини на решење поднесе и затим овом одбору. — Упућује се цркв. општина у Ватину, да намири потраживање бившег адм. парохије ватинске ј. С. Д. и исти јереј, да уложено књижицу од новца добивеног за парохијску сесију у Ватину, одмах преда цркв. општини. — На пријаву привр. председника цркв. општине у Дежану, да изабрани цркв. општински членици неће да се приме поверене им дужности, умољено надсолгабировско звање у Вршцу, да достављени му списак рестантног парохијала што пре истера и позвана цркв. општина, да чим буде толико чланова уплатило рест. прирез, да се може цркв. скупштина изабрати, одмах о томе известе члана овог одбора г. Димитрија Клицина, који ће избор спровести. — Узимају се на знање закључци ванр. скупштинске седнице у Т. Ковину, односно одобрава се куп куће од К. и жене му Д. рођ. К. под поднесеним условима. — Узет на знање закључак ванр. скупшт. седнице у М. Жаму о избору председника, а одбијени остали закључци због некомпетенције. — Упућен епарх. ревизор да испуни образце за шематизам и статистику у цркв. општини у Радимни на трошак те општине, пошто по пријави те општине тамо никог нема, ко би то спровести умео. — Снабдевен клаузулом одобрења и поднесен надсолгабировском звању у Т. Ко-

вину на истеривање списак рестантног парохијала за год. 1900—5. цркв. општине у Гају. — Узета на знање и циркулирана свима протопрезв. и парох. звањима и ц. општинама одлука саб. одбора у предмету селидбених трошкова за новоизабране свештенике. — Уважен уток јер. В. Б. против закључка цркв. општине у Орловату у предмету путног трошка тога јереја у Вршац по св. миро уз повратак 40 потблагајни општинској. — Узето на знање, да је презид. извештен саб. одбор, да су течајем 1905. г. изабрани: ј. Б. П. за окр. протопрезв. вршачког и ј. М. В. за пароха у М. М. — Узети на знање закључци ванр. одборске седнице у Малој Маргити и Делиблату којим пријављују сазив ванр. скупшт. седнице са поднесеним дневним редом. — Упућена цркв. општина у Избишту, да купи нову гвоздену касу ако стара не одговара, и у њој скупљени парохијал држи. — Одобрено цркв. општ. у Дубовцу сазив. ванр. скупшт. седнице са поднесеним дневним редом. — Упућена цркв. општина у Вел. Гају, да под личном одговорношћу председника намири потраживање учитељице Е. А. — Узета на знање одлука саб. одбора у предмету одређивања простора за овоепарх. канцеларију. — Поднешен саб. одбору на надлежно решење извештај епарх. фишкала, да председништво цркв. општине у Вел. Средишту није дало дозволу, да се тамошња залишна сесија грунтовно на јерарх. фонд укњижи. — Издата управи ман. Златице на извешће молба епарх. фишкала, да му се дозначе судски установљени парнични трошкови у парници против прњавораца ман. Златице. — Праводбни позив председника цркв. општине у Вел. Средишту Лазара Скокина против оvd. одлуке, којом је са председништва скинут, подноси се са свима списима саб. одбору на надлежно решење. — Узима се на знање, да је услед оставке и подпредседника и рачуновође у тој општини президијално позван члан овог одбора Дим. Клицин да избор подпредседника и рађуновође обави и подпредседнику председничко звање преда. — Издат на проучење и предлог епарх. фишкала, законски предлог мин. просвете о фундацијама. — Узет на знање извештај надсолгабировског звања у Б. Цркви, да је рестантни парохијал у цркв. општини у Крушчици енергично утеран и цркв. општини предан. — Издата жалба М. Н. из В. Маргите против председника те цркв. општине на засебно изјашњење цркв. одбору и председнику. — Уништен је цркв. скупшт. рад у Новом Селу услед поднесеног утока и услед изјашњења цркв. одбора, да је скупшт. седница пре истека 8 дана од дана објаве у цркви одржана. — Одобрава се закључак ванр. скупштинске седнице цркв. општине у Панчеву, да се распише стечај за израду напрта за украшење унутрашњости св. преображенске цркве и да се издаци око тих радова на своту од 100.000 К. фиксирају. — Упућена цркв. општина у Вел.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Маргити да ради потврде новоизабраних чланова цркв. одбора, пошље извод из записника оне скупштине, на којој су чланови ти избрани. — Позвана цркв. општина у Парти. да закупнину од парох. сесије одмах у целини преда тамошњем пароху ј. С. Д. — Узима се на знање и циркулира се окр. протпрезв. и парох. звањима и цркв. општинама одлуке саб. одбора о поднашању утока против одлука народно-црквених автономних власти. — Спроведена је молба управе ман. Војловице у погледу прорачуна тог манастира са 2 уложне књижице саб. одбору на даље зваичење. — Упућена цркв. општина у Дежану, да ради држ. припомоћи пошље своју на министарство богочасти и јавне наставе према окружници овог одбора ваљано инструисану молбеницу преко овог одбора, тако исто и молбу ради припомоћи од срп. нар. фондова. Дозвољава јој се скупљање добровољних прилога од срп. цркв. општина. — Спровађа се извештај управе ман. Војловице о парницама, које је манастир тај са појединим странкама водио, саб. одбору. — Од минист. просв. и цркв. дела повраћено основно писмо законитих наследника Ане Нине Николић из Иланце, издаје се епарх. фишкалу Др. К. Х. као подношачу истог осн. писма на даљи поступак према наредби тог министарства. — Узима се на знање и циркулира се свима окр. протопрезв. звањима и цркв. општинама одлука саб. одбора у ствари приреза на црквено-општинске и шк. потребе као и разреза парохијала и на она имања, која су ван цркв. општине, у којој неко живи. — Узета на знање одлука саб. одбора и о истој извештена цркв. општина у Вршцу, да је саб. одбор одбио молбу вршачке цркв. општине, да се овдашња одлука у предмету плаћања Јулке дра Б. И. парохијала на имање своје у Вршцу измени, и да је упутио цркв. општину у Новом Саду, да имање исте, које у Вршцу поседује за год. 1905. у обзир узме при разрезу парохијала и осталих цркв. општ. приреза. — Упућена је по молби цркв. општине у Вел. Маргити тужба те општине против бившег вел. маргитског пароха овоепарх. конзисторији. — Препоручено окружницом свима цркв. општинама и ман. управама уписивање за члана „Друштва св. Саве“ у Петрињи. — Упућена жалба С. Ш. и др. председнику цркв. општине у Златици Ж. М. на изјашњење. — Узет на знање налог саб. одбора и саопћен братству ман. Војловице, да за превађање на мађарски језик одлуке саб. одбора, којом није дозвољено ман. настојатељу Гаврилу Ананијеву 600 К. на лечење, и против које је одлуке братство рекуррирало на министарство, пошље овом одбору 5 К. у року од 3 дана, и да се исти превод уз приклоп свих списа пошље С. О. у на даље поступање. — Поднет извештај ман. Војловице у ствари потраживања Др. Љ. Г. адвоката из Панчева од истог манастира у име адвокатске заслуге за време од 1894—1898. саб.

одбору на надлежно поступање. — Упућена епарх. благајна да пошље Администрацији Шк. Листа 12 К. у име претплате на Шк. Лист“ за год. 1906., и у будуће да сваке год. 1. јануара претплату обнови. — Узето на знање решење овоепарх. скупштине, да је узела у претрес извештај о раду овог адм. одбора за год. 1905. и да је решила да се извештај тај узме на знање уз клаузулу, да у тај извештај од сада ваља да уђу још неки моменти из рада, живота и стања ове епархије, према чему је овај одбор за будуће упутио своје органе, да се и то у извештај донесе. — Узето на знање решење овоепарх. скупштине, да се на бележничко место при епарх. управи поново расписе стечај а дотле у привременом својству да је за бележника постављен синђел С. Н. Рок је стечају до 1. јуна т. г. по нов. к. Исто тако расписује се поново стечај и на место епарх. фишкала до истог датума и према решењу овоепарх. скупштине даје му се доплатак од 400 К. из епарх. фонда од 1. јануара 1906. почевши. До стечаја у привременот својству поставља се за фишкала Др. К. Х. — Узима се на знање решење овоепарх. скупштине, да је послужитељу К. П. повишена плата са 80 К. и извештена о том епарх. благајна. — Такођер се узима на знање, да је повишена плата и В. Т. дневничару са још 120 К. и о том се књиговодство и епарх. благајна извештавају. — Према закључку епарх. скупштине, да овај одбор изради предлог о уређењу епархија, поверено свима члановима овог одбора, да то питање учине предметом размисљања и своје односне предлоге у своје време овом одбору приопће. — На позив саб. одбора поднеће се истом сви списи, односећи се на уток јер. П. М. против одл. саб. одбора у предмету црквеноодборског чланства свештеника. — На жалбу ј. В. О. из Мраморка против тамошњег председника цркв. општине, умољен члан овог одбора Д. Р. који је друге извиђаје имао у Мраморку обавити, да због болести своје све списе учеству члану П. М. који ће и у овој и у пређашњим стварима извиђај учинити. — Од два поднесена примерка инвентара ман. Месића, један се шаље саб. одбору, а други остаје овом одбору на зваичну употребу. — Упућује се цркв. општина у Кајтасову, да депоновану код кр. ереског суда у Б. Цркви од Др. В. Р. адвоката у Б. Цркви своту од 657 К 07 п. као потраживање те цркв. општине од К. Д. подигне и из те своте у првом реду потраживање тамошњих бивших администратора намири. — На извештај јером. П. Г. адм. парох у Борчи, да је морао платити приватан дуг бившег адм. те парохије сада монаха ман. Војловице Е. С. од 200 К. позвана поново управа ман. Војловице да од лијурне реченог монаха узакључиве месечно по 5 К и јером. П. Г. одапиље, вједно се умољава и саб. одбор, да своту 62 К 22 п. који би имао речени монах у име припомоћи до 15. (28.)

маја 1905. примити, јером. П. Г. пошаље. — Уништен рад две скупштинске седнице цркв. општине у Ченти ради неправилности како формалне тако и ради обилажења јасних одредаба најв. кр. рескрипта. — Упућена цркв. општина у Влајковцу, да потраживање јер. С. Д. намири. — Узето на знање, да је цркв. општина у Парти према овдашњој наредби подмирила потраживање удове М. С. рођ. К. тестаментарне наследнице иза пок. ј. В. М. тамошњег пароха. — Дозвољено ј. С. Д. адм. парох у Орешцу, да остатак тамошње парох. сесије он прода и новац у цркв. општинску благајницу унесе. — Према решењу епарх. скупштине дозвољено ман. Златици, да може дуг свој епархијском фонду за 10 год. без камате платити и умољен саборски одбор, да омогући истом манастиру подизање још 8 ланаца винограда према предлогу изасланика овог одбора Д. К. — Уступљен конзисторији предлог изасланика о афилирању села Златице манастиру а шк. одбору предлог за отварање вероисповедне школе у ман. Златици. — Извештено кр. уг. порезно знање у Панчеву, да је даровни уговор И. Ж. примио бивши председник цркв. општине алибунарске Ђ. К. — Изаслат епарх. рачуноревизор, да извиди ствар цркв. фонда у цркв. општини у Јарковцу. — Позват јер. А. М. парох у Сефкерину да свој дуг миров. фонду до 1. (14.) априла исплати. — Позвана цркв. општина у Иланда, да закључке овог одбора као њој претпостављене власти без одлагања извршити има, поднешени пак записник као недовршен и такав који садржи закључке противне позитивним наређењима кр. рескрипта, уништава се и цркв. општина упоручује, да чува свој досад неокаљан углед. — Поверено члану овог одбора Д. М. да спроведе истрагу у Иланда на тужбу С. С. и захтев С. Ј. председника. — Поверено члану овог одбора Д. М., да извиди ствар председништва у цркв. општине у Црепаји, и ако је исти крив, да га одмах према пређашњем решењу овог одбора суспендује с тог места. — Узет на знање извештај Др. К. Х. као заступника ман. Месића у парници против румунске сибинске митрополије и у погледу предујма за парничне трошкове од управе ман. Месића, упућена представка на саб. одбор, да он потребну за вођење парнице суму вотира и на крају исте на заинтересоване манастире разреже. — Одобрени и на знање узети рачуни и предрачуни цркв. општине у Панчеву, Сефкерину, Цркв. Цркви, Великом Гају, Кусићу, Доњој Љупкови, Малој Маргити, Фаркашдину, Опави, Дупљаји, Иабишту, Паланци и Ченти. — Снабдевен клаузулом одобрења и на истеривање надсоллабировском звању алибунарском уступљен прирез цркв. општине у М. Маргити. — Одбијен призив цркв. општине у Лесковици против овде одобреног предрачуна односно утврђене награде од 40 К. за једног певца, због закашњења. — Узет

на знање обрачун Др. С. Н. правозаступника у парници епарх. фонда против Др. Х. К. и изда та му са признањем опросница. — Узето на знање решење кр. уг. грунтовне власти у Вршцу по ком је екзекутивним путем спроведена интитулација на непокретнине Д. Ј. ркт. 110 К. дуга. — Узет на знање извештај епарх. рачуноревизора, да цркв. општина у Ватину од 1. септ. 1905. год. добија припомоћ и из нар. фондова, те према томе упућена епарх. благајна, да за 1906. год. одузме од своје припомоћи тој општини 100 К. и само јој 160 К. исплати. — На молбу Ђ. К. да му се изда остатак од 120 К. за рад на школи ц. општине у Влајковцу, причекати извештај изасланика М. К. — На молбу цркв. општине у Панчеву, да јој се изда специфициран рачун од извиђајних трошкова, упућен рачуноревизор да га изда, и позвана цркв. општина да своје одн. примедбе на исти учини и овамо на коначно решење пошаље. — Узети на знање закључци записника ванредних и редовних седница цркв. општине у Панчеву, Старчеву, Долову, Томашевцу, Дупљаји, Сефкерину, Златици, Опави, Влајковцу, Парти, Ст. Молдави, Белој Цркви, Луговету, Баранди, Делиблату, Ченти и Фердину.

О назаренима у Надаљу.

— Написао Душан Петровић парох. —

(Наставак)

О дисциплинарном поступку код суђења криваца дознао сам следеће: Ако „пријатељ“ згреши, води се истрага јавно пред целом скупштином, те ако нађу да је крив, мора јавно исказати своју погрешку пред целом скупштином и изјавити да се каје. Пресуду доноси после претходне јавне истраге, искључиво друштво „верних“ које одмерава оштрину казне према величини самога преступа и других околности. Ако преступник припада друштву „верујућих“, истрага и одмеравање казни бива само у њиховоме кругу тако, да оглашени или такозвани „пријатељи“ тек по последицима казне могу да наслуће да је који брат преступ учинио. Казне су разноврсне: опомена на само, одлучење од похађања од скупштине на неко време, лишење благослова“. Шта је то „лишење благослова? Сви верни поздрављају се међусобно поздравом: „Господ нек' те благослови!“ Кома је одузет благослов, несме се тим поздравом ни служити, нити га ико од назарена сме тим речима поздрављати.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

— Даље, седење у последњим клупама у скупштини. Јавно покајање.

На питање моје, како „пријатељи“ знају кад је који брат осуђен, одговорила ми је једна назаренка, да то није ни тешко дознати. „Осуђеници обично први излазе из скупштине пре свију; дакле пре него што и „пријатељи“ излазе. Ако је мушки, спустио је главу, снуждио се. Нити он кога, нити њега ко поздравља. Ако је женскa, навукла је мараму на очи, погурила се и у ходу једва мили; поздрава не говори, него када прође поред какве друге своје, као из дубљина проговара: „шта јадеш, друго? А ми, њеве друге, гурамо једна другу и очима уозорujemo на преступницу“.

Него имаде и тешких преступа, на пр. који учини грех противу Духа светог, или грех вапијући на небо. Такога грешника искључе са свим, да више никад не може скупштину похађати.

У брачним споровима такођер суде и расуђују. Један „правоверни“ који се по смрти прве своје жене по други пут оженио такођер са „правоверном“ удовицом, живи непрестано у запетом одношају. Услед те несугласице тако му је тешко, да није могао а да се не потужи једном своје неверном суседу. „То ниси видео чуда од језика што имаде та моја жена, да ме увек сапре пред старешинама у скупштини. Више пута смо се тужакали и ја увек мислим, но сада ће суд мој бити и — опет парницу изгубим! Што да је њена реч увек старија?“

По досада познатим изворима о назаренском учењу тог назарена нема више само две тајне т. ј. крштење и евхаристија. Но ипак покајање у њиховој вери имаде највећу улогу и ако га не признају за тајну. Нека су „брат“ или „сестра“, „пријатељ“ или „пријатељица“ ма и најмање што згрешили, дужност им је неодложно преступ свој пријавити старешинама назаренским. Често пута бива и таквих случајева, да дотични у ствари и није крив али је учињена јавна саблазн и неко мора испаштати. Нека послужи и за ово један пример: Н. Н. назаренка срене се са „неверним“ човеком, како они наш народ називају. При сусрету том без икаквог

предумишљаја — како је стаза била узана — обгрли је човек око струка и ословивши је: „како је Јело?“ отиде даље. Видео то неки назарен и већ је брже боље пријавио старешинама. Назаренка буде осуђена због тога, јер веле они: „морала је она њему дати повода!“

Њиховом оку не може се омаћи никакав преступ у ближњегa свога. Подозривим очима све они то прате и са неким душевним задовољством пријављују и своје најрођеније, а чисто им радост сија из очију када су кога могли дотерати дотче, да буде осуђен и да испашта грехе. Но они се извињују тиме, да, ако не пријави грешника, и сам греша, јер покрива зло.

Један мој парохијанин, који и сам беше негда назарен рече ми, да воде тачан списак свију оних који похађају скупштину. и да код свачијега имена имају прибележена зла и добра дела његова. Књигу ту држе у столу који стоји на средини скупштинске дворане, а који иначе служи као катедра за њихова „проповедника слова божјег“ Та књига имаде важну улогу у њихову црквеномe животу. На основу оцена, које су у тој књизи прибележене, одабирају лица, која ће бити предложена за крштења. Крштењу безусловно претходи испит, који оглашени мора пред „владиком“ назаренским да полаже. Одговори ли оглашени на сва питања без погрешке, тада је достојан крштења; не одговори ли он остаје и даље у реду оглашених. На питања — и ако су код свих „владика“ тако рећи иста — ипак није кадар сваки оглашени да одговори! Вернима је са последицама искључења најстрожије забрањено саопштити и научити оглашене тим одговорима. Нека сваки ту мудрост својим сопственим умом и разумом докучи из читања Светога Писма. Пошто је претходно сваки исповедио и покајао грехе, које је у „неверији“ починио: н. пр. ако је кога покрао, дужан је крадену ствар или вредност исте вратити дотичном и молити га за опроштење. Или ма какво зло да је учинио, дужан је то старешинама признати и изржати епитимију, коју му они одредили буду. При руци ми је и ниже саопштавам једно покајничко писмо,

Младена Дунђерова, брата Милана Дунђерова познатога „владике“ назаренског из Старога Футога, с којим се у футошкој назаренској скупштини препирао др. Владимир Димитријевић и о томе год. 1903. у Бунимешти и популарно написану брошуру издао под насловом „У назаренској скупштини“.

Исто Младеново писмо гласи:

„Писано у Футогу 4/10. ме еца (нема године.)

1.) У И. Г. Н. И. Х. (т. ј. У име Господа нашег Исуса Христа) поздрављам вас господине ја Дунђеров Младен из Футога који сам треба доћи код вас да пред вама будем, али због далеког пута ја вас молим за опростење.

2.) Ја сам разумо да је вашег покојног шогора Андрије Ранковића из Футога ћи код вас и ваша сестра и њи поздрављам да ми опросте.

3.) За његова живота шио је он мени и мојој браћи аљине и ми смо имали због аљина и посла разговора и код мене остане 1 фор. и 70 кр. он после није иско, а ја нисам даво а сада ја вама то шиљем, јербо нисам рад да остане код мене а ви примите и девојки подајте или јој кушите што нека подере.

Сотим остајте сви здрави и нека вас ово моје неколико речи у најбољем здрављу затече, и млим Вас господине када примите мој поздрав ја вас милостивно молим да ми одговорите и опростите јербо нисам рад да ми спречава пута и новце обашка шиљем. — Дунђеров Младен ср. Ст. Футог“.

(Свршиће се)

ЛИСТАК.

Вести.

Великоушниковска денунцијација. „Заставин“ великоушни политичар светскога гласа, уз остала своја својства, ишчаурно се, управо и јавно се показао као денунцијант, надајући се, да ће тим путем пре доћи до жељеног мандата.

Како он обичествује, да под своје умотворе (ради већег ефекта и славе „Заставине“, како тобоже она има са свију страна дописника) не ставља место где су писани, него мења место као циганин коње; то је под један свој састав ставио Нови Сад.

У 56. бр. у белешци исприча веселник како се Његова Светост док је био изглед да ће коалиција доћи на владу, показивао као свагдашњи пријатељ Мађара и њиховог устава, а кад је тај изглед пре стао, како се преко нас радује што је Беч растерао угарски сабор, те објави својим пророчким духом, да ће се он опет показати као пријатељ Мађара, ако опозиција дође на владу.

Свој је умотвор завршио веселник: „Како ето изгледају шпекулантске прароде“ [И не провали се земља под њиме рекавши то, оличена шпекулантска душа!]

Да је то просто денунција, која ће без сумње бити достављена и на надлежно место; о томе нема нема сумње.

Но, да ће и ова, као и остале денунцијације „Заставине“ промашити свој циљ; о томе може бити уверен и дугоуши политичар и сва сојтарија радикалска.

Његова се Светост није никада мешала, нити се меша у политику, што је са свим и умесно и он има доста посла око управе цркве.

С тога нема ни нужде да се боји за свој пољезај, пошто му је због његовог коректног држања и указано онако велико одликовање и признање.

Брините се дугоуши политичару за себе, и настојте да поштеним путем дођете до жељеног мандата, до којег лажом и денунцијацијом никад и ни во вјеки вјеков не ћете доћи, па ма се како копрцали да до њега дођете.

Уредник: Димитрије Руварац, протојереј.

Послате књиге на приказ.

Летопис Матуце српске. Књига II. за год. 1906. Нови Сад. 8^о стр. 130. Цена 1 Кр.

Књиге за народ. Свеска 116. Разговори у доколицы. Саставио *Ђока Михајловић* учитељ. II. Нови Сад. 16^о стр. 82. Цена 40 филера.

Последњи дани земног живота Господа нашег Исуса Христа. За народ написао *Стеван С. Илкић* учитељ сомборски. Ср. Карловци. 8^о 56. стр. Цена 40 фил.

Одговори уредништва.

Главном уреднику „Заставе“. Шта се испривавате као Муса Кесеџија! Нама је све једно, одговарао пред судом назови или главни уредник или црни циганин.

Ал да ће неко одговорати, то стоји. Живи били па видели.

Но, како стоји са оном пређеном тужбом главешина радикалских против Харминца? На то одговорите славна господо ришћанска, иначе ће наш народ имати и на даље мњење о њима, да се код њих за новац може све постићи.

Г. Мати Косовцу статистичару-уреднику. (?)
Као што крунисане главе, имају дужу и

крађу титулу, тако исто и г. Мато има две титуле, једну дужу, а једну крађу.

Дужа му је — права — титула: „М. К. народно-црквени аутономни статистичар и уредник „Српског Митрополитског Гласника“, а крађа: „М. К. статистичар-уредник“.

Да л' у опште има смисла г. М. ова крађа титула; то остављамо другима нека и из тога процене писменост г. М.

Како је г. М. претрпиа силним послем, те нема кад ни да најнужнији посао на тенани доврши и изврши, па ни на тенани да руча, него све мора на врат на нос да врши, да се само не замери својој власти и покаже достојан благовољења својим добротворима, који га изнеше на видело; није чудо, што му баш сваки посао не може да испадне по његовој вољи.

И кад човек помисли на натоварен на њега онај грдан посао, све више и више долази до уверења, да онај Карловчанин има право, који сваком приликом, кад види г. М. како се жури у званије, рекне: овај ће човек пропасти, ако му се не дапомоћник.

Дакле од силног посла, г. М. једва доспеде да напише одговор „У своју одбрану“, штампан у 45. и 46. бр. „Заставе“ од о. г., у ком одговара на наш одговор посвећен њему, који је изишао у 15. бр. о. л. за 1905., који је изишао 31. Јулија.

Дакле г. М. је требало управо 8 $\frac{1}{2}$ месеци, да напише одговор.

Па ако је за „пециво“, могао је г. М. баш љуцки испећи свој одговор, попут ових веселника, који по 10—20 „пеку“ медицину, да што печенији доктори буду.

Но, г. М. боље би урадио, да је одмах написао свој одговорио, те би се бар могао извинити са силним послем и журењем са одговором, ако би му ипако несавршен или смушен. Овако се не може на то извињивати, пошто је имао и сувише времена да га љуцки напише.

Па какав је тај одговор: г. М., на ком је пуних 8 $\frac{1}{2}$ месеци радио и кунио грађу?

Ево, какав је!

Прво да почнемо са омиљеном темом г. М. т. ј. са бројевима.

Г. М. одговор кипти од навода званичних бројева, мислећи њима „опсепити простоту“.

Па како их је наводио?

Ево навешћемо само неколико примера.

Г. М. у свом је одговору перорисао највише са бр. С. О. 7209|1823.; 4708|2270.; 4308|1308.; 6861|2295.; 1358|899.; 5557|1477.

Да почнемо с бр. 7209|1823.

У 45. бр. „Заставе“ о. г. на једном месту рече г. М. в. бр. С. О. 7204|1823. ех 1905., на другом 7204|1823. ех 1904., а у бр. 127. пр. г. 7204|1823. ех 1904.; у „Срп. Митр. Гласнику“ за 1905. бр. 18. на стр. 381. бр. С. О. 7204|1823. и 9794. ех 1903.

Један и исти број наведе г. М. под три године! Па која је година исправна?

Е, сад долази вајомиљенији број г. М. т. ј. 4708|2270.

У 45. бр. „Заставе“ за о. г. на два места рече г. М. бр. С. О. 4704|2270. ех 1904., а у „С. М. Г.“ за 1905. на једном месту 4708|2170. ех 1904. (384.), на два друга места 4708|2270. ех 1904. (стр. 381. и 387.), на трећем 4708|2170. ех 1903. (стр. 383.), а у „Застави“ 1905. 4708|2290. ех 1904.

Која је година и број г. М. исправна?

Е, сад долази бр. 4308|2308.

У 45. бр. „Заставе“ о. г. рече г. М. 4308|2308. ех 1898., а у „С. М. Г.“ на стр. 381. 4308|1308. ех 1898.

Који је број г. М. исправан?

Е, сад долази бр. 6861|2295. ех 1903.

У „Застави“ бр. 45. о. г. и у „С. М. Г.“ на стр. 384. рече г. М. 6861|2295. ех 1903., а у 127. бр. „Заставе“ за 1905. 6801|3295. ех 1903.

Који је број г. М. исправан?

Е, сад долази бр. 1350|199. ех 1905.

У 45. бр. „Заставе“ за 1906. рече г. М. бр. 1350|199. ех 1905., а за пр. г. бр. 127. на једном месту 1356|199. 16. Маја ех 1905., а на другом 1358|199. ех 1905. 16. Маја.

Који је број г. М. исправан?

Још ћемо узети бр. 5557|1479.

У „Застави“ 127. бр. за пр. г. на једном месту рече г. М. 5557|1479. ех 1898., а на другом 5557|1474. ех 1898.

Који је број г. Мато исправан?

Држим, да се и из ових наведених бројева јасно види, какав је назови статистичар г. Мато Косовац, то чедо радикалске великодушности, а подједно и да смо имали право, што смо рекли, да је он наводом ових силних бројева хтео „опсепити простоту“, као оно по богу Лука Дожудић, када је на испиту перорисао са својим тобожњим знањем математичким пред нестручњачким председником испитне комисије, а са дозволом свога професора.

Кад је г. М. у полемици с нама, спремајући се 8 $\frac{1}{2}$ месеци за одговор, тако несавесно и смушено наводио бројеве, може се мислити, каква мора бити статистика што је он води!

И такав се несавестан шарлатан усуђује критиковати наш „Шематизам“ од 1900. и у њему тражити погрешке!

Па како је и у томе савестан, види се из овога.

Позвавши се на бр. 13. онскурне — Еремићеве — „Србадије“ од 1903. рече г. М. у 46. бр. „Заставе“ за о. г. да у нашем „Шематизму“ за 1900. на 20 листи има само у темишварској дијецези 327 погрешака, те наведе 26 погрешака.

Да је г. М. савестан критичар, он се не би усудио позивати на поменути бр. „Србадије“ — ког нисмо својим очима ни видели — пре, него што би се осведочио, да л' су они наводи у њојзи истинити — осим ако није писао сâм онај

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

приказ, ког се сада одриче, и ако јавно у „Застави“ рече, да је он био њен уредник, — навео би свих тобожњих 327 погрешака.

Како ми не имамо у руци поменути бр. „Србадије“, а не мамо га ни данас; то дај да видимо, како стоји са наведених 26 погрешака.

Од њих су само 3 односно 4 истините, и то парох у Десци не зове се Петар него Јован; парох у Срп. Итебеју није рођен 1867. него 1864; код Срп. Пардања наведен је број деце у повторној школи, у место да је наведен из редовне; К. Хиџија није се родио 1845. него се те године зајаконио, а све су остале неистините, и ми их наведосмо онако, како смо их добили од епархијске власти, неке исправљене у штампаном „Шематизму“ за 1897. год., а неке по штампаном.

Тако н. пр. у штампаном стоји на стр. 45. да у Кетфељу има за сада две парохије, а г. М. рече да има само једна; на 47. да се Св. Поповић у Мађ. Чанаду род. 1830. а рук. 1848., а г. М. рече да то не стоји; на 53. да је Санад II. кл., а г. М. рече да је III.; на 74. да је Мошош I. кл. а г. М. рече да је IV. И да се филијала зове Чавоша, а г. М. рече Чавош.

И кад ово стоји, а да стоји, може се сваки уверити; какво име заслужује г. М., кад се усуђује тако јавно лагати и извртати и оно, што се може црно на бело доказати да не стоји онако, како је он навео.

Г. Мато рече између осталог, како су Саб. Одбору стизале пожурнице за пожурницама од министарства за инвентаре, како је министарство С. Одб. повртило као неисправне рачуне инвентарске од 1898., а не наведе и дотичне бројеве. Молили бисмо г. М. да наведе за ту своју тврдњу дотичне бројеве и то тачно, а не по свом начину неистинито и смушено.

Ми рекосмо, да су код министарства још 1903. уведени инвентари у главну књигу, а г. М. рече да су 1904. Изволите званично доказати ту своју тврдњу, а ми и опет велимо да су уведени 1903., дочим код нас нису још ни данас уведени.

Г. Мато као стари „адут“, од првог дана свога доласка у Карловце, није никад радио оно, што је требао да ради, него је Саб. Одбору све морске извештаје подносио у намери, да само добије луфта те је тако више од две године заваравео С. О. са својим предлозима и за „Шематизам“, јашући непрестано на некој широј — управо лудој — основи, и својим обрасцима навео С. О. на танак лед, да се сви паметни људи не могу да науче, како су се онаке лудости могле доставити властима.

Та његови су обрасци ремек незнања, лудости и глупости, за које мора да носи одговорност Саб. Одбор.

Да не влада код С. О. слепо партизанство, не би се г. М. скратио ни 24 сахата на својој столици. Ал' код данашњих наших прилика, може све и сва да буде.

Рекосмо, а и опет велимо, да г. М. нити је што радио, нити ради на правој статистици. Оно нешто што се радило и ради, то су радили и раде други, а г. М. проведе већину радних часова у писању дописа, писама и седења ван своје канцеларије у познатом овде месту.

О тобожњем уређивању „Срп. Мит. Гласника“, доста нам је напоменути то, да он код њега нема другог посла, до ли до однесе у штампарију примљене рукописе, води коректуру — а како, то виде његови читаоци —, и да напише извештај о седницама саб. одб., но и ти не иду у штампу пре, него што се исправе.

А који су ушли у лист без претходне цензуре, у њима има ваздан неистинитих и сака-тих одлука и закључака, због чега се често странке жале кад добију решење, које је супротно наведеном решењу у листу.

Тако н. пр. у извештају о последњој седници рече г. Мато да је оверовљен записник Децембарске седнице од 1904., дочим је одобрен онај од 1905 год.; да су уважене молбе ман. настојатеља и дијурне им повишене од 900 — (?) 1200 К годишње за годину 1906., у место да је игу-манима повишена плата од 900 К на 1200 К, и т. д.

На тврдњу г. М., да му је један концепт о извештају седница С. О. изгубљен, и да смо ми рекли да је исти код нас, те нас овлаштује да га за 8 дана можемо сваком показати, јер у њему нема ништа неоправданог(?), а после тог рока да му га имамо повратити, јер ће га иначе судски цотражити, ево вам г. М. одговора.

Што се бенавите и правите наивним, кад Ви нисте наиван, и ако Вас многи за наивног држе. Ви сте велики „мајстор“ г. М. поред свег Вашег бољећивог плачевног гласа.

Ви сте г. М. написали извештај о седници С. О. одржаној 2.—7. Марта 1904., без да сте га прво дали на ревизију и донели га у штампарију — г. М. сматра донашање рукописа у штампарију „вођење техничке стране“ — за лист!

Ми смо га сложили, и као што се догле увек радило, а ради се и данас, а не може се друкчије ни радити, нити се игде друкчије ради, заједно са штампаним извештајем послат Вам је г. М. и Ваш рукопис, без кога не бисте могли обавити коректуру. По обављеној коректури, Ви сте обично редовно доносили — да само не седите у звању — коректуру и све остале рукописе, које Ви нисте ни писали, него их готове добили, а јединосте себи задржавали Ваше концепте о извештају седница С. О.

Кад је поменути штампан извештај дошао на ревизију, јер не беше достављен као обично пре штампања, и кад се видело, да се оне силне и крупне погрешке никако не могу исправити; то се написао нов извештај, туђом а не Вашом руком г. М. — који је и данас код Вас и код нам и сами показасте —, и исти је послат у штампарију и по њему је штампан у 5. бр.

Кад смо ми примили са свим нов рукопис и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

видели да га по ново морамо слагати, а сложена три велика шифа да морамо растури, наредили смо — знајући добро старог „адута“ г. Мату — да се пре растуривања слога учини још један отисак, ког смо у каси задржали, и то стога, да не би био у стању доцније рећи, како је погрешно сложен његов извештај, као што чини кад превиди при коректури какву погрешку, те хоће да баци одговорност на штампарiju, а она га луни по глави рукописом.

И г. М. имаде образа, да јавно тврди да смо ми задржали један његов извештај!

Каквог је смисла имало шиљати нам његов погрешан извештај, кад је штампарiji послат са свим други извештај. И кад је г. М. задржао код себе све остале извештаје, зар би он трпео, да поменути рукопис остане у штампарiji?

Кад г. М. јавно рекосте, да ћете ако Вам не повратимо тобоже код нас заостали извештај, судским путем потражити, *не ћете бити човек од речи, ако то и не учините.*

Морску Вашу господин Мато поуку како смо ми требали поступати са добијеним материјалом за „Шематизам“ за 1900, задржите за себе и гледајте, да ми што пре дођемо до „Шематизма“, а оканите се измотавања са „широм основом“, који би изишао по оним Вашим смушено-лудим обрасцима најмање 200 табака штампаних и био уником од Шематизма.

Но, ради Вашег умирења г. М. знајте, да је нама Саб. одбор поверио 14. Јунија 1899. Ад бр. С. О. 3580/26. ех 1899. да саставимо митрополијски Шематизам за 1900.; да смо му ми поднели на потврду кратки напрт односно распоред како да се уреди, што је саб. одбор 14. Децембра 1899. бр. С. О. 7382/1806. ех 1899. и одобрио.

Признајемо, да је г. секретар др. Л. Секулић предложио 1904. а не 1903. да се изда нов Шематизам. Сад да л' је у нашем одговору било при писању, било при штампању учињена та погрешка, шта ће пре бити ово друго, јер кад смо већ знали да је учињен поменути предлог, биће да смо знали и кад је учињен. Ми сад немамо дотичног рукописа.

Тврдњу Вашу г. М. да смо ми све оно што смо навели у своме одговору, узели из званичних списа, који нису публиковани и да до оних података, које смо уз то неистинито изнели, нисмо могли доћи редовним путем, одбимјад с индигнацијом, као просту лаж и недостојну једног народног чиновника и назови уредника званичног листа, а подједно Вам велимо: не ће те г. Мато бити човек ако не узистете против себе — као што рекосте — дисциплинарну истрагу, те да побијете оне наше тврдње. Ал' знајте, да ако сте *момак*, позовите да и ми будемо присутни, да не буде олет онако, као што одређене чланове сабор. одбора за преглед Вашег званичења, и не пустите да прегледе Ваш рад, него им бољеживо-плачевним гласом довикнусте:

„све је готџџџ, и Шематизам и штатистика и инвентари, на што Вам они повратите; е право брат Мато!, те похвалише Вашу тачност и савесност!

Нисмо г. М. ми издали у „С. С.“ званичне тајне саб. одбора, него их Ви издадосте. Ми их не издадосмо, а не могосмо их ни издати, кад ми немамо праступа да их видимо, дочим Ви као известилац саб. одб. седница, можете да сазнате шта се ради и како се ради у њима.

Као такав бесте у стању да онако осрамотите саб. одбор тврдњом својом, „да се у њему ништа не реферисе писмено, ни један предлог не формулише нит се одлука прогласи, и ту је онда тешко бележити“.

Ако је ово г. Мато истина, онда је то жалост да се тако ради у највишем телу, а ако није, треба Вас за јаку, па на улицу.

Ми знамо, да је саб. одб. још 1902. изабрао пододбор за израду свога пословника, ког и ако није до данас саставио, ипак би било за крајњу осуду, ако се у њему *онако* поступа као што г. М. јавно рече, и то не једанпут, него двапут.

Прво у „Застави“ у 46. бр. за о. г. а други пут у 56. бр.

Како ми при препису те његове тврдње рекосмо у место „бележити“ „реферисати“, што је у осталом једно и исто; то се г. М. нађе побуђен да под „Нове неистине“ напише у 56. бр., како смо ми изврнули поменути његову тврдњу, те у наводу своје тврдње и нашег навода, учини у нашем наводу једну мало већу погрешку. на име место нашег „формулише“ стави своје „реферисе“, и имаде образа да каже: „Као што се види, ишчупано је једно место из мога одговора и онда је то место изврнуто за то, да се шкоди угледу саб. одбора. Оваким средством се није послужило још ни један српски лист, па нека је и то за сада, јавно прибележено“.

Кад би и саб. одбор био памети — управо дрекости — г. М., те веровао да се шкодило његовом угледу, што ми у место „— и ту је онда тешко бележити“, рекосмо: „— и ту је онда тешко реферисати (т. ј. за лист о седници), а не тврдњом г. М. да се у саборском одбору ништа не реферисе писмено, да се ни један предлог не формулише, нити се одлука прогласи; с пуним правом могло би се и за њега рећи, да је и њему врана повила памет као и г. Мати.

Ви г. М. за цело време Вашег новог званичења у Карловцима, већ и саб. одб. а и јавно у „Застави“ наунисте уши с Вашим извештајима, предлозима, а о Вашем раду не читасмо ништа. Оно, што је у Вашем звању урађено, то су други урадили, а не Ви.

Ви све очекујете од „предстојника звања“, а да нашто сте Ви изабрани, и зашто вучете плату?

Зар Вам је мало, што вучете бадава плату, за тобожње уређивање листа, добивањем готовог материјала, осим извештаја о седницама са-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

борског одбора, него да Вам други уради и статистику и Шематизам!

Ви г. Мато шанцате и о неком повраћању рачуна инвентарског од министарства, и то е тога, што није био добар.

Ми о томе не читасмо нигде у извештајима рада саб. одбор. и ако — као што рекосмо — не изнесете дотични број саб. одбора, ми ћемо сматрати ту Вашу тврдњу за онадање и упозоримо меродавне да се о томе увере и изјасне. То захтева њихов углед.

О безобразно лажној тврдњи г. М., да смо ми у Шем. за 1900. донели нешто историчке грађе о митрополији, а о епархијама то је изостало, јер иште мало више и посла, могу се читаоци Шем. уверити, да је то пресна лаж, пошто је и о њима наведено онако исто, као и о митрополији.

Да све г. М. ђутали, боље би прошли. Овако су и сами слепи увидели, да Ви нисте у стању сигурно и брзо рачунати, и да због тога саб. одб. мора да плаћа човека, који уместо Вас ради тај посао.

И опет Вам довикујемо г. М.: не вадите за другог кестење, не пите и Ви „цукервасер“ у место вина, да уз наслов фабриканта — предлога, не добијете и наслов цукервасера.

Јавна захвала.

О прослави крсног имена нашег св. Три Јерарха, даровали су добровољна прилога ови племенити приложници:

50 круна: Њ. Св. патријарх Георгије Бранковић; 22 круне: синђел Др. Викентије Вујић; 20 круна: Њ. високопреосв. Гаврило Змејановић; по 10 круна: Њ. високопреосв. Митрофан Шевић, Њ. високопреосв. Др. Георгије Летић, високопреч. Исак Дашен архиман. Бездина, високопреч. Јован Јеремић, Јован Вучковић, Димитрије Руварац, Иван Маширевић, преч. Владан Максимовић. Др. Јоаким Чупић, Никола Ђурић. Др. Владимир Димитријевић; 6 кр.: Јован Савић велетржац; по 5 кр.: г. г. Илија Добродолац, Дим. Радивојевић, гђица Јеца Милошевић, гђица Тереза Торерова, гђа Ђорђа Красојевића, проф. Глиша Лазич, преч. Јосиф Јовичић, Др. Лаза Поповић, високо преч. проф. Јован Живковић, високо преч. Ј. Перкаћански прота у Вуковару, Милош Летић, протођакон М. Гаврилов; по 4 кр.: Ђока Стефановић, гђа Цере Њанковића, Ђорђе Поповић школски референт, управа ман. Шишатовца, Пеко Јерковић (Госпић), Милева Станић Пекица (Диво-Село-Госпић); по 3 кр.: гђа Ана Берчан, Душан Милић, преч. Григорије Јовић, гђица Зорка Максимовић, Лаза Обреновић, Др. Миша Михајловић, гђа Марија Малушевић, преч. Герасим Петровић, високо преч. Сава Стојишић прота у Панчеву; Вацлав Беранек, Никола Максимовић; к. 2:20: гђа Илије Павловића; по 2 кр.: г. г. Пера Јовановић, Марко Поповић, Ђура Јанић, гђа Марија Квргић, гђа удова Жарка Ђукића, гђица Анђелија Павловић, гђа Даринка Шајковић, Славко

Поповић. Никола Радосављевић, Паја Геренчевић гђа Косте Николића, гђа М. Клисарића мл., Александар Николић, гђица Љуба Јовановић, Дим. Кољевић, гђа Пера Клисарић, гђа П. Лазич, гђа С Штрасера, гђа Софија Стојадиновић Панчево, сестре Малетић, удова Зорка Стајић, уд. Матејић, Ђока Милутиновић, Св. Коларовић проф., Милан Будисављевић проф., Паја Валубић, гђица Јулка Фридрихова. Димитрије Коплић, Влада Јовановић проф. Милан Недељковић, Никола Севдић, Мита Севдић, Максим Облачић, Седер Либерат, уд. Емилија Чокић, Пера Ршић, ђакон Дамаскин Борјановић, проф. Ђорђе Магарашевић, преч. Митрофан Павловић игуман ман. Шишатовца, Пера Лукач, Обрад Црњанин. Ј. Бакаловић гђа Јулијана Кулувић, браћа Јовановић — Нићифоровић, Јован Вољковац, Св. Ф. Огњановић, Ђ. Матић, високо преч. Вилхелм Бич, Н. Карасовић, ђакон Методије Суботин, управитељ Рад. Врховац, Алекса Дамјановић, преч. Викентије Себишановић; к. 1:20: гђица Јулка Чобанићева; по 1 кр.: гђа А. Клисарић, гђица Медаковићева, гђица Даринка Томашевић, удова М. Веселиновић, гђица Веселиновићева, гђа Ђорђа Секулића, гђа Милутина Јанковића, гђа Јована Живановића, гђица Јефтићева, Марија Живановић, Јелена Бурина, Славко Видаковић, Жарко Живановић, гђа проф. М. Недељковића, Марија Стефановић, Павле Шарановић, Св. Лалић, Ђорђе Брановачки, Феодор Пајдак, Ст. Милић, Мил. Теооровић, гђа Зорка Максимовић, Либерат Павшић Петар Тошић, Милева Војновић, Станко Илијћ, гђица Даница Црнојачки, гђица Ангелина Сувачаревић, Марија Прњаворчева; по 60 ф.: гђеца Љубица Мијатовић, М. Боровац, Олга Мирилова; 20 ф. Никола Шакић.

Свима племенитим приложницима најтоплије захваљује Богословско Књижевно друштво „Слога“ у Ср. Карловцима 2 марта 1906 године.

Милан Милованов
благајник.

Стеван Каћански
председник.

Позив на претплату.

По жељи многе браће свештеника одлучио сам се из „Богословског Гласника“ у засебну књигу отштампати моје готове и потпуно израђене

Катихезе за I. разред основне школе.

Овом књигом добијају гг. катихете на основним школама велику олакшицу у својој тешкој катихетској служби а поред тога сигурну гаранцију за успех, јер катихезе одговарају схваћању децјем, а израђене су у занимљивом приповедачком облику.

Црквославни родитљи ће помоћу ових књижица моћи и сами своју малу децу катихизовати, срце им ошлеменити, ум образовати, а све у приповетци пуној интере-

са, тако да деца пут наставе ни осетити неће.

У нашој прав. срп. богословској литератури ова је књига новост.

Књига ће изнети око четири табака велике осмине. Цена јој је у претплати 80 потура, а ван претплате 1 круна. За поштарину 10 потура више.

Претплата се шаље на мене.

Парох *Владимир Милутиновић*
Јамена а/С — Срем.

Од администрације.

Молимо поштоване претплатнике да дужну претплату подмире, и нову обнове, јер ето наступа већ и друга четврт 1906. г. а многи претплатници наши нису подмирили своју претплату на овај лист ни за 1905., а да не би смо морали никоме лист обуставити моле се г. г. дужници да свој дуг плате.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Ad бр. К. 131. и 287/221. ex 1906.

25 3—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Миливоја Ереминог из Черевиха против супруге му Јелене рођ. Тошин, сада непозната боравишта овим се речена Јелена позива, да у року од 90 дана рачунајући од првог уврштења овог едикта овој конзисторији или лично сама предстане или место пребивалишта свога пријави јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без њеног суделовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год

Председништво.

Ad бр. К. 40. зап. ex 1906.

29 2—3

С Т Е Ч А Ј.

Расписује се стечај ради сталног попуњења упражњеног парохијског места IV. (четвртог) разреда у Шиклушу. Молитељи имају своје валано инструисане молбе путем претпостављених

им власти до 17. (30.) априла 1906. год. потписаној конзисторији поднети.

Из седнице епархијске конзисторије будимске, држане у Будимпешти 9. (22.) фебр. 1906.

Председништво.

Ad бр. К. 404/329 ex 1906.

1—3, 30.

Е Д И К Т

У бракоразводној парници Елеоноре Алиуш из Петроварадина, против супруга јој Јосива Велеца сада непозната боравишта, овим се расписује едикт за 90 дана с тим, да се има поминути Јосип Велеца у горњем року, рачунавајући од дана првог уврштења овога едикта овој Конзисторији или сам лично или преко свога заступника јавити, јер ће се иначе ова бракоразводна парница и без њега наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије, држане у Карловцима 21. марта (3. априла) 1906. г.

Председништво.

Ad бр. К. 277/222. ex 1906.

3—3 24

Е Д И К Т.

У бракоразводној парници Милована Радмановића из Раче против супруге му Марије рођ. Срданов, сада непозната боравишта расписује се едикт за 90 дана с тим да се има поменута Марија у горе означеном року рачунајући од дана првог уврштења овога едикта или сама лично или преко свога заступника овој конзисторији јавити јер ће се иначе бракоразводни поступак и без ње наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год.

Председништво.

Ad бр. К. 87./73. ex 1906.

26 3—3

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Велимира Крњете из Белегиша против супруге му Јелене пређе удата Јаношевић; сада непозната боравишта овим се речена Јелена позива, да у року од 30 дана рачунајући од првог уврштења овог едикта овој конзисторији или лично сама предстане или место пребивалишта свога пријави, јер ће се у противном случају ова бракоразводна парница и без њеног суделовања наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год.

Председништво.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.BE

Ад бр. К. 181/226. ex 1906.

3—3 23

Е Д И К Т.

У бракоразводној парници Олге Самарције из Митровице, против сузруга јој Косте Самарције, сада непозната боравишта, овим се расписује едикт за 90 дана стим, да се има поменути Коста у горњем року, рачунајући од дана првог уврштења овога едикта, овој конзисторији или сам лично или преко свога заступника јавити, јер ће се иначе ова бракоразводна парница и без њега наставити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 21. фебруара (6. марта) 1906. год.

Председништво.

Ад бр. К. 25./74. ex 1906.

3—3 19

Е Д И К Т.

На бракоразводну молбу Љубомира Аћимовића из Војке, против супруге му Персиде рођ. Димитријевић, сада непознатог боравишта расписује се едикт с тим, да поменута супруга Персида у року од 90 дана рачунајући од дана првог уврштења овог едикта, конзисторији овој лично предстане или место свога пребивања пријави, јер ће се иначе ова парница и без ње продужити и довршити.

Из седнице архид. конзисторије држане у Карловцима 19. јануара (1. фебруара) 1906.

Председништво.

ДРУГИ ОГЛАСИ

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ
препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у овакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем

од мене изнађена и много пута одликована

са отвореним одушкама провиђена звона,

која су у горњем делу — као виолина — са отвором у виду фигуре ζ провиђена и като имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. —

3—3. Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваких 15 дана на 2 цела табака. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље, на годину 10 круна. Поједини бројеви 40 филира.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације у року од 15 дана шаљу се Администрацији а остала рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Карловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 10 филири од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не прицају. — Рукописи се не враћају.

Све спорове овога листа у ствари претплате или других потраживања решава котарски односно општински суд у Карловцима.

Издање и штампа: Српске Манастирске Штампарнице у Ср. Карловцима. 238. 1906.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА